

ПРОГРАМА
ТРАНСКОРДОННОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА
ПОЛЬЩА- БІЛОРУСЬ – УКРАЇНА
2007-2013

*Переклад остаточної версії програми,
затвердженої рішенням Європейської Комісії № К (2008) 6411
від 6 листопада 2008 року*

Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013
фінансується Європейським Союзом

ЗМІСТ

Основні положення	3
Розділ 1	6
1. Опис та аналіз географічних територій, на які поширюється програма.....	6
1.1. Основні характеристики, демографія.....	6
1.2. Економічна структура	7
1.3. Інфраструктура	9
1.4. Освіта, дослідження, культура.....	11
1.5. Довкілля та природа.....	12
2. SWOT-аналіз	13
4.1 Зміст Програми.....	21
4.2 Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій	22
4.2.1 Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва	22
4.2.2 Захід 1.2. Розвиток туризму	24
4.2.3 Захід 1.3 Покращення доступу до регіону	25
4.3 Пріоритет 2. Покращення якості життя	26
4.3.1 Захід 2.1. Охорона довкілля на прикордонних територіях	27
4.3.2 Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони.....	28
4.4 Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад.....	29
4.4.1 Захід 3.1. Розвиток можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні	30
4.4.2 Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад.....	31
4.5.3 Технічна допомога	33
Розділ 2.....	40
1. Спільні структури та відповідальні органи влади	40
1.1. Спільний Моніторинговий Комітет	40
1.2. Спільний Орган Управління	42
1.3. Спільний Технічний Секретаріат	46
2. Процедури реалізації Програми.....	49
2.1. Процедури подачі заявок та контрактні процедури	49
2.2. Фінансові потоки.....	53
2.3. Моніторинг, контроль і аудит	56
2.4. Виконання на рівні проекту	59
2.5. Інформація, реклама та використання мов	61
Додаток 1. План з Інформації та комунікації	63
Додаток 2. Оцінка навколишнього середовища.....	67
Додаток 3. Вибрані дані: Субрегіони у 2005 році.....	82
Додаток 4. Карти	88

Основні положення

Програма транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки (надалі “Програма”) у рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (ЄІСП) продовжує та розширює співробітництво на прикордонних територіях трьох країн, започатковане в рамках Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна INTERREG IIIA / TACIS СВС на 2004–2006 роки (Програма Добросусідства).

Незважаючи на значний прогрес у сфері транскордонного співробітництва, рівень інтеграції територій Програми вимагає подальшого вдосконалення з метою реалізації та максимального використання соціального й економічного потенціалу регіону. Цей аспект є важливим, оскільки рівень економічного розвитку на Території Програми все ще є недостатнім, при відносно низькому показнику ВВП на душу населення, дуже високому рівні безробіття на польській стороні кордону, високій частці сільськогосподарського сектора в структурі зайнятості, відносно низькому рівні інноваційності малого і середнього бізнесу, низьких витратах на науково-дослідні роботи та відносно низьких технічних стандартах в сфері навколишнього середовища.

Програма сприятиме транскордонному співробітництву шляхом об’єднання зусиль різних сторін – населення, установ та організацій, підприємств і спільнот, їх зближення з метою кращого використання можливостей, які дає спільний розвиток транскордонних територій.

Програму було розроблено спільною робочою групою, яка складалась із представників центральних і регіональних органів влади трьох країн, відповідно до *Постанови (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, в якій викладено загальні положення для розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства*. Координуючу роль відведено Міністерству Регіонального Розвитку Польщі як майбутньому Спільному Органу Управління Програми.

Відбулися наступні зустрічі спільної робочої групи:

- 17 липня 2006 року, Люблін, Польща
- 18 жовтня 2006 року, Білосток, Польща
- 29-30 листопада 2006 року, Львів, Україна
- 5 липня 2007 року, Варшава, Польща
- 6 березня 2008 року, Варшава, Польща

Громадські обговорення проекту програмного документа було проведено в усіх країнах/регіонах, на які поширюється Програма. Проект Програми було розміщено на вебсторінках Спільного Органу Управління, а також було організовано декілька зустрічей в регіонах, на які поширюється дія Програми, Програму було представлено на розгляд органам місцевої влади, соціальним та

економічним партнерам, неурядовим організаціям, навчальним закладам та іншим потенційним бенефіціарам, а також державним органам, відповідальним за реалізацію секторної політики. В кінцевому проекті програми були враховані пропозиції громадських консультацій.

В процесі розробки проекту розглядалися проблеми навколишнього середовища. Було виконано Стратегічну Оцінку Довкілля (SEA), що супроводжувалась наступним проведенням громадських обговорень. Звіт про стан навколишнього середовища згідно з SEA показав, що Програма, найімовірніше, не матиме значного негативного впливу на навколишнє середовище, а Пріоритети 2 і 3 позитивно вплинуть на стан довкілля та здоров'я населення. Рекомендації, зроблені під час обговорень SEA, були розглянуті і враховані в кінцевому проекті Програми.

Головною метою Програми є підтримка процесів транскордонного розвитку. Цілі Програми буде досягнуто шляхом реалізації некомерційних проектів, що виконуватимуться в рамках наступних пріоритетів та заходів:

Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій

- Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва
- Захід 1.2. Розвиток туризму
- Захід 1.3 Покращення доступу до регіону

Пріоритет 2. Покращення якості життя

- Захід 2.1. Захист довкілля на прикордонних територіях
- Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад

- Захід 3.1. Покращення можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні
- Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Головна ціль Програми відповідає *Стратегічному Документа ЄС щодо Транскордонного Співробітництва в рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства на 2007-2013 роки (Стратегічний Документ)* та чотирьом цілям *Стратегічного Документа*.

Три заходи першого пріоритету відповідають Цілі 1 (Сприяння економічному та соціальному розвитку в регіонах по обидві сторони спільних кордонів), *Стратегічного Документа*. Два заходи другого пріоритету відповідають Цілі 2 (Спільні зусилля на вирішення спільних проблем у таких сферах, як охорона навколишнього середовища, охорона здоров'я, запобігання та боротьба із організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*. Крім того Захід 2.2. відповідає Цілі 3 (Забезпечення ефективних та безпечних кордонів)

Стратегічного Документа. Два заходи Пріоритету 3 відповідають Цілі 4 (Підтримка ініціатив місцевих громад) Стратегічного Документа.

Програмний документ складається з двох головних розділів.

Розділ 1 є стратегічною частиною Програми. Він поділений на 6 підрозділів. У першому подано опис Території Програми та її соціально-економічний аналіз. У підрозділі 2 представлено SWOT-аналіз за результатами матеріалу першої частини. Підрозділ 3 містить інформацію щодо узгодження Програми з іншими програмами та існуючими стратегіями. Цілі, пріоритети і заходи Програми представлені в підрозділі 4, далі ідуть показники Програми (підрозділ 5) та Індикативний Фінансовий План (підрозділ 6).

У Розділі 2 розглядаються структури та процедури для виконання Програми. Він поділений на 2 підрозділи: у першому описані структури, що займаються реалізацією Програми, а в другому міститься інформація щодо реалізації Програми, в тому числі опис процедур подачі заявок та укладання контрактів, фінансові потоки, заходи з моніторингу та реклами.

Програма має чотири додатки. Додаток 1 містить план інформації та комунікації. Оцінка стану навколишнього середовища представлена в Додатку 2. Два останніх додатки містять вибрані дані та карти Території Програми.

Розділ 1

1. ОПИС ТА АНАЛІЗ ГЕОГРАФІЧНИХ ТЕРИТОРІЙ, НА ЯКІ ПОШИРЮЄТЬСЯ ПРОГРАМА

1.1. Основні характеристики, демографія

До складу Території Програми входять регіони співправці та прилеглі регіони співпраці, в тому числі наступні адміністративні одиниці¹:

- у Польщі: Кросненсько-Перемишльський субрегіон (Підкарпатське воєводство), Бялостоцько-Сувальський субрегіон (Підляське воєводство), Бяльсько-Подляський і Хелмсько-Замойський субрегіони (Любельське воєводство), Остроленсько-Седлецький субрегіон (Мазовецьке воєводство), а прилеглі регіони співпраці: Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон (Підкарпатське воєводство), Ломжинський субрегіон (Підляське воєводство) та Люблінський субрегіон (Люблінське воєводство)
- у Білорусі: Гродненська область, Брестська область, сім західних районів в Мінській області: Мядель, Вілейка, Молодечно, Воложин, Столбци, Несвіж, Клецк та прилеглі регіони співпраці: східна частина Мінської (15 районів і місто Мінськ) та Гомельська область
- в Україні: Львівська, Волинська, Закарпатська області, а також прилеглі регіони співпраці: Рівненська, Тернопільська та Івано-Франківська області

Загальна площа адміністративних одиниць Програми становить 316,3 тис. км², в тому числі:

- Польська частина території Програми – 75,3 тис. км² (включаючи 22,7 тис. км² прилеглих регіонів)
- Білоруська частина – 138,5 тис. км² (включаючи 68,9 тис. км² прилеглих регіонів)
- Українська частина – 102,5 тис. км² (включаючи 47,8 тис. км² прилеглих регіонів)

Довжина кордону між Польщею та Білоруссю становить 418 км, між Польщею та Україною – 535 км, а між Білоруссю та Україною частина кордону території Програми становить 205 км.

Населення території Програми становить 20,9 мільйонів (станом на 2005 рік), з яких 5,1 мільйони осіб проживають у польській частині, 7,3 млн. – у білоруській та 8,5 млн. – в українській. Середня густина населення по всій території Програми налічує до 70 осіб /км² (83 осіб/км² на польській частині, 53 особи/км² – на білоруській та 83 особи/км² – на українській) (див. Додатки 3 та 4).

¹ Відповідає територіям Програми та прилеглим регіонам, визначеним в *Стратегічному документі Європейського Інструменту Сусідства і Партнерства 2007-2013*

Кількість мешканців території Програми зменшилась протягом останніх декількох років, незважаючи на позитивну динаміку зростання населення у чотирьох польських субрегіонах (Жешувсько-Тарнобжезькому, Кросненсько-Перемишльському, Остроленсько-Сєдлецькому та Ломжинському). Зменшення чисельності населення є результатом негативного балансу міграції на всій прикордонній зоні, і посилюється від’ємним показником зростання в більшості регіонів Програми.

Національна структура населення (незважаючи на те, що є досить однорідною в межах державних кордонів)² та історичні зв’язки між регіонами території Програми, створюють високий потенціал для співробітництва.

У 2005 році більшість населення території Програми (65,3%) була продуктивного віку, 18,1% - молодше продуктивного та 16,6% - старше продуктивного віку.

1.2. Економічна структура

Порівняно з середнім показником ВВП на душу населення у країнах ЄС, територія Програми відстає в економічному розвитку, характеризується відносно високою часткою сільського господарства та промисловості у структурі зайнятості населення, а також низьким рівнем конкурентоздатності та інноваційності економіки. Найвища частка сільського господарства у структурі зайнятості населення спостерігається в Остроленсько-Сєдлецькому, Бяльсько-Підляському, Хелмсько-Замойському та Ломжинському субрегіонах (понад 50%). У білоруській частині території Програми цей показник коливається між 10% (Гомельська область) та понад 16% (Гродненська та Мінська області), тоді як в українській частині - між 26% (Івано-Франківська область) та 29% (Закарпатська область). Лише міські території характеризуються низькою часткою сільського господарства та високою часткою сфери послуг у структурі зайнятості населення. Середня частка сільського господарства у структурі зайнятості населення в ЄС у 2005 році становила 4,9%. Оскільки сільське господарство відіграє значну роль, необхідним є розвиток галузей переробки сільськогосподарської продукції. Для забезпечення доставки якісної продукції споживачеві, необхідним є зокрема, пакування у відповідності з макретиновими цілями, а також відповідні способи транспортування, зберігання і логістична координація. Це також вимагає координації розвитку мережі доріг у сільській місцевості, транспортної інфраструктури. Крім того, розвиток місцевої транспортної інфраструктури є необхідною для зростання економічного значення туризму.

В 2005 році середній показник ВВП на душу населення становив 3,7 тис.євро в польській частині території та 1,2 тис.євро в українській частині. Середній ВВП на душу населення у 2005 році у білоруській частині території Програми становив 2,5 тис.євро. Середній ВВП на душу населення у ЄС за той самий рік становив 23 400,6 євро. Прикордонна територія демонструє позитивну динаміку економічного розвитку: у 2005 році річний ріст ВВП був рівний 9,2% у Білорусії,

² Склад населення за національністю – див. Додаток 3

3,2% у Польщі та 2,6% в Україні³. Середньорічний показник росту ВВП в ЄС у 2005 році становив 1,7%.

Ринок праці на території Програми характеризується значними диспропорціями. У 2005 р. рівень безробіття на польській частині території Програми коливався між 15% та 21% , на українській частині - 7% та 10%, тоді як у білоруській частині офіційний рівень безробіття не перевищував двох відсотків. Проблема тривалого безробіття особливо гостро відчувається у польській частині території Програми, і стосується понад 50% безробітних. У польській частині жінки складають близько 50% всіх безробітних, в білоруській – близько 70% та в українській – 60%.

Рівень розвитку малих та середніх підприємств (МСП) на території Програми набагато нижчий, ніж у ЄС. У 2005 році число МСП на 1000 осіб на території Програми становило від 57 до 102 на польській частині, від 3 до 5 – на українській, від 2 до 3 – на білоруській. Середній показник для ЄС у 2005 році становив 47. Через значні відмінності в інституційних системах та функціонуванні ринкових механізмів у Польщі, Україні та Білорусі, умови діяльності та розвитку МСП цих країнах відрізняються. Однак, навіть на польській частині прикордонної території, котра завдяки більш успішним процесам економічної реструктуризації та членству в ЄС має кращі умови для діяльності та підтримки МСП, даний сектор надалі стикається із численними бар'єрами та проблемами розвитку (наприклад, адміністративні та бюрократичні бар'єри). У поєднанні з рівнем економічного розвитку та добробуту населення території Програми ці бар'єри певною мірою ускладнюють умови діяльності МСП.

У порівнянні з середніми показниками по ЄС, економіка території Програми характеризується низькою конкурентноздатністю, особливо щодо показників якості та технологічного прогресу, а також низьким рівнем інноваційності. Виробництво та експорт потребують впровадження нових продуктів та послуг, що створюють більшу додану вартість, з використанням новітніх технологій та ноу-хау. Це вимагає розвитку потенційно експортно-орієнтованих галузей, що виробляють високоякісні споживчі товари (напр., продовольство, меблі, папір, взуття, тканини, пакувальні матеріали).

Трудові ресурси у сфері науки та технології (ТРНТ) становлять 42,2% робочої сили ЄС у 2005 році, тоді як у польських субрегіонах території Програми цей показник коливається між 29,5 та 32,4%. Витрати на Наукові Дослідження та Розробки (R&D) є недостатніми, а співпраця між науковими установами (особливо вищими навчальними закладами), бізнесом та владою розвинена слабо. У 2005 році у Польщі валові внутрішні витрати на R&D склали 0,56% від ВВП, у Білорусі – 0,68%⁴, тоді як у ЄС цей показник становив 1,85%. Незважаючи на численні переваги прикордонного розташування, рівень залучення прямих

³ Дані Світового банку

⁴ Валові внутрішні витрати. Джерело -Державний комітет науки та технологій Республіки Білорусь

іноземних інвестицій (ПІІ) на цих територіях є невисоким, і значний потенціал залишається невикористаним. Серед основних бар'єрів, що стоять на перешкоді залученню прямих іноземних інвестицій - слабо розвинена транспортна інфраструктура, недостатній рівень транскордонної співпраці, невідповідності в інституційних системах та недостатній рівень сприяння економічному розвитку.

1.3. Інфраструктура

Географічне розташування території Програми створює значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури. Територія знаходиться на основних транзитних шляхах між транспортними мережами Європи та Азії, що є важливою передумовою для розвитку автомобільного та залізничного транспорту. Значну частку транзиту вантажів становить транспортування газових, нафтохімічних продуктів та нафти через трубопроводи. Через територію Програми проходять наступні Європейські транспортні коридори:

- II – Берлін – Варшава – Мінськ – Москва – Нижній Новгород. Цей коридор складатиметься з модернізованого залізничного маршруту С-Е 20 та автомагістралі Е 20, яка в Польщі переходить в автомагістраль А-2.
- III – Берлін – Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Медика – Львів – Київ. Цей коридор складається з: залізничного маршруту Е 30 (Дрезден – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Медика – Львів – Рівне – Київ) та автомагістралі Е 40 (Дрезден – Вроцлав – Краків – Жешув – Корчова – Львів), яка на території Польщі переходить в автомагістраль А-4
- IX – Київ – Гомель – Вітебськ та відгалуження Мінськ – Вільнюс.
- V – Косин – Чоп – Львів – Рівне – Мінськ.
- Міжнародний Транспортний Коридор Балтійське море – Чорне море: порти Балтійського моря – польські порти Балтійського моря – Дорогуськ – Ягодин – Ковель – Луцьк – Рівне – Тернопіль – порти Чорного моря.

До 2013 планується завершення будівництва автомагістралі А-4 (Берлін – Вроцлав – Катовіце – Краків – Жешув – Львів) та швидкісної дороги S19 (Кузніца Бялостоцька – Бялосток – Люблін – Жешув – Барвінек – Кошице – Бухарест), що проходять через територію Програми.

Існуюча транспортна інфраструктура⁵, зокрема, дороги, вимагає покращення показників щільності її мережі та якості. Найвища щільність мережі доріг у польських субрегіонах (від 40 до 78 км доріг та 100 км²). На українській стороні кордону цей показник варіюється між 25 та 38 км на 100 км², а у білоруських областях – від 27 до 47 км на 100 км². По обидві сторони зовнішнього кордону

⁵ Див. Додаток 4 (Карта «Транспортна інфраструктура»)

ЄС для здійснення пасажирських перевезень використовується залізничний транспорт.

Для оптимального використання транзитного розташування території необхідно розширити та модернізувати швидкісні та об'їзні дороги, залізничні колії, залізничну та прикордонну інфраструктуру. Рівень безпеки транспорту також вимагає покращення. Транспорт та логістика становлять вагомe значення у створенні умов для націлення виробництва на зовнішні ринки.

Для забезпечення безперервного обслуговування транспорту та сприяння зростанню ділових та туристичних потоків необхідна розбудова та вдосконалення існуючих пунктів перетину кордону та будівництво нових. На даний час працює 13 пунктів на польсько-білоруському кордоні (8,8 мільйонів переходів у 2005 році, що на 8,8% більше, ніж у 2004 році) та 12 пунктів на польсько-українському кордоні (17,8 мільйонів переходів у 2005 році, що на 46,5% більше, ніж у 2004 році).

На території програми знаходиться 7 міжнародних та 7 регіональних аеропортів. Міжнародні аеропорти розміщені у таких містах: Мінськ (2 аеропорти), Брест, Гродно, Луцьк, Львів, Тернопіль. Регіональні аеропорти – у Жешуві, Любліні, Івано-Франківську, Рівному, Мукачево, Гомелі, Мозирі. В зв'язку із зростаючим попитом на ці послуги, інфраструктура потребує модернізації та розвитку.

Доступність та якість телекомунікацій також потребують покращення, хоча розвиток мобільної телефонії значно покращив доступ до телефонних послуг на всій польсько-білорусько-українській території Програми. Користування Інтернетом є відносно мало поширеним. Частка будинків у Польщі з доступом до Інтернету у 2005 році становила 30%, у Білорусі 25%⁶, в Україні – 15%, тоді як в середньому по ЄС він дорівнював 48%. Інфраструктура стаціонарного телефонного зв'язку також все ще недостатньо розвинена. У 2003 році у Польщі кількість номерів стаціонарного телефонного зв'язку у розрахунку на 100 осіб становила 32, в Україні – 23 та 36 в Білорусі, у порівнянні з ЄС – 50. У 2003 році 46% населення Польщі обслуговувалися провайдерами мобільного зв'язку (у 2004 році цей показник зріс до 60%), 13% - в Україні та 42% в Білорусі, в той час як у ЄС цей показник становив 81%.

Комунальна інфраструктура (комунальні системи водопостачання, водовідведення, водоочисні споруди, системи складування сміття) потребує розширення та модернізації. У 2004 році густота мережі водопостачання на території Програми становила від 5,8 км на 100 кв.км у Рівненській області до 375 км на 100 кв.км у м.Мінськ. Густота каналізаційної мережі становила від 0,3 км на 100 кв.км у Мінській області до 185.4 км на 100 кв.км у м.Мінськ. На українській частині прикордоння цей показник коливався від 2,5 до 10 км на 100 кв.км, на

⁶ Інформація надана Республіканським унітарним підприємством електров'язку «Белтелеком», Республіка Білорусь

польській – від 4,0 до 54,7 км на 100 кв.кілометрів. Співвідношення між водозабезпеченням та водовідведенням надалі залишається незбалансованим.

Інфраструктура туризму теж порівняно слабка, особливо стандарти її якості. Річна спроможність розміщення туристів у готелях, вимірювана за допомогою показника кількості спальних місць (116,9 тисяч у 2005 році, див. Додаток 3) не відповідає потребам ринку. Її розширення та вдосконалення необхідне для використання потенціалу для туризму на території Програми та сприяння діловому та культурному обміну.

1.4. Освіта, дослідження, культура

Освітня інфраструктура на території Програми є відносно добре розвинена, проте потребує модернізації та адаптації до вимог ринку праці. На території Програми налічується 179 університетів та інших вищих навчальних закладів, де навчаються понад 1,2 мільйонів студентів.

Освітня структура на польсько-білорусько-українській території кордону відносно добре розвинена. Однак необхідне збільшення відсотка населення з вищою освітою, окрім того, на даний час спеціалізація освіти не відповідає потребам сучасної економіки. Недостатньою є кількість спеціалістів у дисциплінах, орієнтованих на ринок.

Найбільший відсоток осіб з вищою освітою зареєстрований у Мінську (35%), Львівській (29%) та Рівненській (27%) областях, тоді як на польській частині території Програми цей відсоток коливається між 12 до 21%, у інших білоруських областях – між 18 та 19,8%.

Система фінансування наукових досліджень не відповідає вимогам економіки, що базується на знаннях. Порівнюючи з ЄС, співпраця між R&D та бізнесом є низькою, а комерціалізація наукових досліджень - обмеженою. Повинен використовуватись високий потенціал R&D території Програми. Численні вищі навчальні заклади високого наукового рівня могли б стати базою для ефективної інноваційної системи, заснованою на співпраці між бізнесом, наукою та владою («потрійна спіраль»).

Польсько-білорусько-українська прикордонна територія має багату матеріальну та духовну культурну спадщину. Численні пам'ятки, включаючи об'єкти всесвітнього значення, та багатство форм нематеріальної культури створюють умови не лише для розвитку туризму, але й для покращення добробуту місцевого населення. Багатою є і культурна інфраструктура (театри, оперні театри, кінотеатри, бібліотеки, місцеві культурні центри), однак вона також потребує фінансування для відновлення.

1.5. Довкілля та природа

Польсько-білорусько-українська прикордонна територія багата на прекрасні ландшафти та природу з низьким рівнем забруднення. Більша частина транскордонної території розташована в так званих «зелених легенях Європи». Ділянки території Програми становлять значну частку (всього 31 тис. км² у прикордонній зоні) Європейської Екологічної Мережі NATURA 2000. Заповідні території складають від 1 до 62% загальної території охоплених Програмою субрегіонів, з яких найбільша частина розташована на території Польщі.

Мальовничі ландшафти та багата культурна спадщина території Програми в поєднанні з відносно добре збереженими природними умовами та ресурсами створюють сприятливі умови для розвитку різних видів туризму (зокрема, агротуризму, оздоровчих курортів, далеких мандрівок). Низький рівень забруднення, особливо повітря, є доброю передумовою для подальшого раціонального розвитку економіки без зростання ризиків для довкілля та здоров'я населення.

Інфраструктура захисту навколишнього середовища є невідповідною. У багатьох селах та малих населених пунктах немає систем каналізації та очисних споруд. Відсутні сучасні системи збору, складування та переробки відходів. Територія Програми не лише характеризується високим ступенем ризику виникнення пожеж, але існує також небезпека повеней, оскільки відсутні відповідні інструменти захисту.

Наявна інфраструктура потребує розширення та вдосконалення. Необхідне також підвищення рівня екологічної свідомості серед населення території Програми. У зв'язку з специфічними географічними характеристиками (прикордонні лісові масиви, річки та заповідні зони) проблеми захисту навколишнього середовища можуть бути вирішені лише внаслідок транскордонної співпраці.

2. SWOT-АНАЛІЗ

	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Економіка	• досвід і традиції у певних галузях: деревообробка, виробництво м'ясопродуктів, пивоваріння, виробництво тютюну, хімічна та легка промисловості, ремесла • сприятливе географічне розташування для розвитку торгівлі з ЄС, Східною Європою та Азією • традиції торговельного обміну • база високоякісної сировини для харчової та деревообробної промисловості, електро-механічної галузі • наявність корисних копалин • зростання кількості МСП	• зосередження економічної діяльності у занепадаючих галузях • зосередження економічної діяльності виключно навколо міських агломерацій • низький рівень інноваційної діяльності на підприємствах • низький технологічний рівень підприємств • низький рівень інвестицій та надходжень капіталу • недостатньо розвинені організації з підтримки бізнесу та системи комерційної інформації • нерозвинена законодавча база для інфраструктури з переробки відходів • низька ефективність енергетичного сектору • правові та адміністративні перешкоди для економічного співробітництва, у тому числі візовий режим	• впровадження високих технологій • стимулювання економічної діяльності, особливо у секторі МСП • надходження капіталу у прикордонну територію • розвиток транскордонного економічного співробітництва • пом'якшення вимог пов'язаних із відкриттям віз для представників фірм • планування спільного / координованого стратегічного транскордонного розвитку на регіональному рівні	• постійно зростаюча різниця у рівні розвитку між містом і селом • відсутність спільного / координованого економічного та територіального планування • конкуренція щодо надходження внутрішніх інвестицій • адміністративні перешкоди для вільної ринкової конкуренції, зокрема у сільськогосподарському секторі • подальше ускладнення візового режиму

Інфраструктура	• зручне транзитне розташування для транспортного руху пасажирів та перевезення вантажів • достатня інтенсивність транспортного зв'язку • добрий доступ до газової, нафтової та паливно-транспортної інфраструктури	• відсутність магістралей та об'їзних доріг навколо міст • низька якість інфраструктури доріг • обмежена пропускна спроможність доріг • недостатня кількість та низька пропускна спроможність існуючих пунктів перетину кордону у порівнянні з наявним рівнем пасажирських та вантажних транспортних потоків • відсутність місцевих пунктів перетину кордону • недостатній доступ до телекомунікаційних послуг (інтернет, мобільний та стаціонарний телефонний зв'язок) • недостатня ефективність очисних споруд для стічних вод та відходів • незначне використання відновлювальних джерел енергії	• розвиток прикордонної інфраструктури, в тому числі піших переходів • відновлення діяльності пунктів перетину кордону для малого прикордонного руху • модернізація та розширення доріг, у тому числі магістралей та швидкісних автошляхів • розвиток існуючих транспортних систем, котрі можуть використуватися для міжнародних вантажних перевезень • модернізація існуючих аеропортів, що на даний час не використовуються • розвиток туристичної інфраструктури вздовж автомагістралей • розвиток інформаційної та комунікаційної інфраструктури • розвиток технології та промислових парків	• негативний вплив на довкілля, спричинений розвитком транспортної та комунікаційної інфраструктури • відсутність коштів для розвитку та модернізації транспортної та комунікаційної інфраструктур, у тому числі нових пунктів перетину кордону • відсутність спільного / координованого територіального планування на кордонах

Ринок праці, освіта, соціальні організації	• добре розвинена інфраструктура вищої освіти • велика частка населення працездатного віку • висока якість людського капіталу по рівню освіти та професійній кваліфікації • невисокі затрати на робочу силу • високий підприємницький потенціал • значна кількість нових неурядових організацій • висока мобільність населення • етнічна та культурна різноманітність	• високий рівень зареєстрованого та прихованого безробіття • високий рівень безробіття серед випускників • несприятлива структура зайнятості • низький рівень доходів на душу населення • мовний бар’єр • недостатня соціальна та освітня інфраструктура • відсутність базової соціальної інфраструктури на сільській території • низький рівень інституційного співробітництва	• більша доступність та вища якість системи освіти, у тому числі транскордонні програми та обмін кадрами / студентами • розвиток громадянського суспільства • покращений доступ та інтеграція місцевих ринків праці • транскордонна передача ноу-хау та професійних навичок • покращення зв’язків між місцевими органами влади та місцевими громадами • обмін досвідом у сфері самоврядування	• структурна невідповідність ринку праці • соціальна маргіналізація певних груп населення та інші відхилення • недостатній рівень розвитку органів влади та фондів на місцевому рівні • еміграція та «відтік мізків», зокрема, серед кваліфікованої молоді
Довкілля	• велика площа включених до списку ЮНЕСКО природоохоронних зон, у тому числі існуючих та запроєктованих біосферних заповідників • низький рівень забруднення навколишнього середовища • біологічна різноманітність лісових, водних та болотяних екосистем	• недостатня охорона природних ландшафтів, ареалів, флори та фауни від шкідливого антропогенного впливу • низький рівень екологічної свідомості серед населення • брак спільного екологічного програмування, систем запобігання та моніторингу • недостатня кількість очисних споруд та технологій для обробки відходів • велика кількість екологічно небезпечних об’єктів • недостатнє дослідження природи • невключення окремих територій з великим природним	• співпраця в галузі захисту транскордонних територій, що охороняються • розвиток та застосування розвинених технологій охорони навколишнього середовища, зокрема у співробітництві з науковими інститутами • розвиток спільної сталої екологічної політики • впровадження стандартів ISO • спільне застосування Кіотського протоколу • розвиток спільних інформаційних систем для моніторингу екологічного впливу	• незначний рівень інвестицій в екологію • брак фінансування для охорони унікальної живої природи та навколишнього середовища • подальше забруднення поверхневих вод та озер • нестабільний економічний розвиток, зокрема, розширення економічної діяльності на територіях, що охороняються • високий ризик екологічних катастроф • зміни клімату • розвиток транспортної інфраструктури та будівельної галузі • зміни в сільському господарстві

		значенням до зон охорони природи		
Туризм та культура	• значні природні та ландшафтні цінності • численні місця високих терапевтичних цінностей – мінеральні та цілющі джерела, оздоровчі комплекси тощо • спільна культурна та історична спадщина • велика кількість визначних місць історичної цінності та туристичного потенціалу • численні місця культурної цінності, у тому числі ті, що включені до переліку світової спадщини ЮНЕСКО • велика кількість агротуристичних можливостей • існуюча співпраця у сфері туризму та культури, у тому числі спільні туристичні продукти	• невисокі стандарти якості туристичної інфраструктури • недостатня кількість приміщень високої якості у мотелях та готелях • недосконала інфраструктура для спорту та відпочинку • недостатньо розвинена система туристичної інформації • незадовільний стан пам’ятників та історичних місць • Відсутність спільної туристичної стратегії прикордонних регіонів • недостатня промоція регіональних туристичних продуктів • недіючі пункти перетину кордону для місцевого туристичного транспортного руху	• відновлення та розвиток туристичної інфраструктури • впровадження спільної транскордонної стратегії розвитку туризму • відновлення пам’ятників та історичних місць • розвиток та вдосконалення культурної та інституційної співпраці • розвиток культурних продуктів, заходів та ініціатив, у тому числі тих, що носять прикордонний та міжнародний характер • швидкий розвиток агро- та екотуризму • створення туристично-інформаційних центрів • впровадження спільних стандартів для туризму	• недостатній рівень інвестицій у галузь туризму, в тому числі спорт та відпочинок • відсутність спільної стратегії розвитку туризму • відсутність регіональної некомерційної туристичної промоції • нестійкий розвиток туризму

3. Зв'язок з іншими програмами та існуючими стратегіями

Програма Прикордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013 в рамках Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (ЄІСП) продовжує та розширює межі співпраці на території прикордонної зони трьох країн, започатковану Програмою Добросусідства Польща-Білорусь-Україна INTERREG III A/Tacis СВС 2004–2006 (Програма Добросусідства).

Управління Програмою Добросусідства здійснювало Міністерство Регіонального Розвитку Республіки Польща, яке відповідає за регіональний розвиток, у Польщі також було створено Спільний Технічний Секретаріат Програми. На всіх етапах управління та реалізації Програми Добросусідства підтримувалась тісна співпраця з білоруськими та українськими партнерами. Незважаючи на відмінності у схемах фінансування з фондів ЄФРР та Tacis, на Території Програми було успішно реалізовано досить багато спільних проектів чітко вираженого транскордонного характеру. ЄІСП передбачає впровадження Програми Прикордонного Співробітництва, згідно якої на країни-учасниці поширюються ті самі правила і вони мають однаковий доступ до єдиного спільного бюджету.

Програма Добросусідства підтримує спільні проекти у різних сферах діяльності у межах трьох пріоритетів: конкурентоздатність прикордонних територій через модернізацію та розвиток прикордонної інфраструктури, людський капітал та інституційне прикордонне співробітництво, включаючи безпеку на кордонах Європейського Союзу та технічна допомога.

Висновки для Програми ЄІСП:

- В рамках Програми Добросусідства підтримувались проекти, пов'язані з розвитком інфраструктури, туризмом, культурою, охороною довкілля, розвитком людського капіталу та ініціативами місцевих громад. Проекти сприяли встановленню нових зв'язків між прикордонними регіонами та подоланню перешкод у налагодженні транскордонних відносин. Наступна програма повинна зміцнити і розвинути досягнення Програми Добросусідства.
- Децентралізація управління та спрощення процедур прискорить та покращить впровадження Програми ЄІСП.
- Залучення ширших кіл потенційних бенефіціарів та забезпечення участі більшої кількості партнерів з Білорусі та України (із співфінансуванням) сприятиме підготовці значно більшої кількості спільних транскордонних проектів.
- Збільшення сум грантів дозволить впроваджувати великі інвестиційні проекти.
- Пріоритети та заходи не повинні бути поділені на інвестиційні та неінвестиційні, оскільки це може завадити створенню багатьох цікавих проектів.
- Зробити акцент на децентралізації системи управління, зокрема, на мікропроектах (проектах до 50 000 EUR).

До 2004 року проекти на східній прикордонній території Польщі підтримувались в рамках PHARE – Програми для Східного Кордону Польщі, започаткованої у 1997 році. Програма функціонувала як частина Національної Програми PHARE. Фінансування, в основному, виділялось на заходи, спрямовані на посилення безпеки на східному кордоні Польщі. Програма включала більше елементів, пов'язаних здебільшого з прикордонним співробітництвом, в тому числі великі інфраструктурні проекти на східному кордоні Польщі, а також наступні:

- Фонд малих проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що підтримував невеликі проекти транскордонного характеру. Більшість проектів були спрямовані на транскордонне співробітництво у галузях культури та туризму.
- Фонд малих інфраструктурних проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що підтримував невеликі інфраструктурні проекти транскордонного характеру, пов'язані з туризмом, охороною довкілля, культурним співробітництвом та економічним розвитком.
- Фонд інфраструктурних бізнес-проектів під керівництвом Єврорегіонів: Карпатський, Буг, Німан, Біловезька Пуща, що сприяв розвитку транскордонного співробітництва у сфері бізнесу між польськими установами на східному кордоні та їхніми закордонними партнерами.

З 1996 року Програма Прикордонного Співробітництва Tacis стала важливим джерелом фінансової технічної допомоги ЄС для Білорусі та України. Розподіл фондів на сектори (бюджети 1996-1999 для Білорусі) полягав у наступному: 42% на Прикордонне інституційне співробітництво, включаючи програму прикордонного управління, 55% на довкілля і 3% для забезпечення малих проектів Прикордонного Співробітництва Tacis. Протягом 1996-2003 років забезпечено фінансування в рамках трьох пріоритетів: прикордонна інфраструктура, довкілля та розвиток прикордонних регіонів.

Проект *Польсько-українське Агентство Прикордонного Співробітництва: Разом до Майбутнього* було реалізовано в рамках Програми Прикордонного Співробітництва Tacis. Результатом проекту стало створення стратегії розвитку прикордонних регіонів (двох польських - Любельського та Подкарпатського воєводства, і двох українських: Львівської та Волинської області) на 2005-2015 роки. Метою стратегії є визначення сфер двостороннього та багатостороннього транскордонного співробітництва. Іншим проектом, що фінансувався Програмою Прикордонного Співробітництва Tacis, було створено *Брестський Транскордонний Інфоцентр* при Брестському обласному виконавчому комітеті. Метою центру є сприяння розвитку транскордонного співробітництва між Білоруссю та Польщею.

Чотири Єврорегіони: Німан, Біловезька Пуща, Буг і Карпатський, розташовані на польсько-білорусько-українській прикордонній території, були активно залучені у процеси програмування та впровадження попередніх програм транскордонного

співробітництва. В їхні обов’язки входило управління Фондом малих проектів та Фондом малих інфраструктурних проектів у рамках Програми PHARE – Східний Кордон Польщі. У межах Програми Добросусідства Єврорегіони відповідали за реалізацію інструменту мікропроектів у рамках Пріоритету 2, Заходу 2 – Підтримка ініціатив місцевих громад.

Пріоритети Програми ЄІСП відповідають пріоритетам розвитку Польщі, Білорусі та України, визначеним основними програмними та плановими документами, прийнятими урядами трьох країн, а також із стратегіями та планами розвитку, що виконуються на регіональному рівні.

У Польщі пріоритети Програми відповідають Стратегії національного розвитку та Національній Стратегії Єдності (Національні стратегічні орієнтири) 2007-2013, у тому числі Оперативній програмі *Розвиток Східної Польщі* та регіональних оперативних програм.

Програма пов’язана із фінансовою програмою Шенгенської конвенції для покращення контролю на нових зовнішніх кордонах ЄС та для формування адміністративних та інституційних структур. Фонд зовнішніх кордонів на польській стороні прикордонного регіону підтримуватиме інфраструктуру у пунктах перетину кордону, її модернізацію і розбудову, оснащення необхідним обладнанням, а також основне та спеціалізоване навчання працівників штабу та оперативних співробітників прикордонних служб.

Програма узгоджується із стратегічними документами, прийнятими білоруським урядом:

- Національна стратегія стабільного соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь до 2020 року;
- Програма соціально-економічного розвитку Республіки Білорусь на період з 2006 по 2010 рік.

Пріоритети програми узгоджуються зі стратегічними цілями наступних документів, прийнятих українськими органами влади:

- Державна Програма соціально-економічного розвитку України;
- Національна Стратегія регіонального розвитку України на 2004-2015 рік;
- Правова база транскордонного співробітництва;
- Концепція Державної Програми розвитку транскордонного співробітництва на 2007-2010 рік;
- Програма інтеграції з Європейським Союзом;

- План дій Україна-ЄС.

Програма також є згідною з такими транскордонними та транснаціональними програмами:

- Литва-Польща;
- Польща-Словаччина;
- Угорщина-Словаччина-Румунія-Україна;
- Литва-Польща-Калінінград;
- Латвія-Литва-Білорусь;
- Румунія-Україна-Молдова;
- Балтійське море;
- Центральна Європа.

4. МЕТА, ПРІОРИТЕТИ І ЗАХОДИ ПРОГРАМИ

4.1 Зміст Програми

Основні висновки аналізу прикордонного регіону Польща – Білорусь – Україна є наступними:

- **Рівень економічного розвитку на Території Програми є поки що низьким** – відносно низький рівень ВВП на особу, дуже високий рівень безробіття на польській стороні кордону, велика частка сільського господарства в структурі зайнятості, відносно низький рівень інновацій на МСП, незначні витрати на дослідження та розвиток.
- Територія Програми включає території, виняткові з точки зору ландшафтів та природних багатств, з незначним рівнем забруднення, однак **інфраструктура захисту довкілля й рівень екологічної свідомості населення прикордоння вимагають покращення.**
- Територія Програми має великий потенціал для розвитку туризму, в тому числі агротуризму, завдяки сприятливим умовам природного середовища, низькому рівню забруднення, наявності об’єктів культурної спадщини, проте **туристична інфраструктура вимагає покращення.**
- Географічне розташування Території Програми має значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури, яка могла б значною мірою сприяти розвитку економіки, проте **існуюча транспортна та прикордонна інфраструктура вимагає покращення.**
- Територія Програми характеризується **відносно добре розвинутою системою освіти, яка, проте, вимагає модернізації й приведення у відповідність із вимогами економіки, що базується на знаннях.**
- Незважаючи на значний прогрес у розвитку транскордонного співробітництва, **рівень інтеграції на Території Програми вимагає подальшого покращення** з метою максимальної реалізації та використання соціально-економічного потенціалу регіону.
- Незважаючи на позитивні результати використання фондів, що використовувались під керівництвом Єврорегіонів, надалі недостатньо успішних, довготривалих структур співпраці.

Враховуючи вищенаведені висновки соціально-економічного аналізу, основною метою Програми є **підтримка процесів прикордонного розвитку.**

Основна мета Програми відповідає *Стратегічному Документа Європейського Інструмента Сусідства і Партнерства 2007-2013 (Стратегічний Документ)*⁷ Європейської Комісії, а також чотирьом цілям, визначеним в *Стратегічному Документі*. Програма включає три пріоритети й сім заходів, за допомогою яких повинна бути досягнута основна мета. Три заходи в рамках Пріоритету 1 відповідають Цілі 1 (Сприяння соціально-економічному розвитку у регіонах по

⁷ Прийнято на підставі с. 7 п. 3 Постанови (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту і Ради від 24 жовтня 2006 року, що встановлює загальні положення для розробки Європейського інструменту сусідства і партнерства, OJ L 310, 9.11.2006

обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*. Два заходи Пріоритету 2 відповідають Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров'я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*. Крім того, захід 2.2 відповідає Цілі 3 (Забезпечення ефективних та безпечних кордонів) *Стратегічного Документа*. Два заходи Пріоритету 3 відповідають Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння) *Стратегічного Документа*.

4.2 Пріоритет 1. Підвищення конкурентоздатності прикордонних територій

Пріоритет 1 спрямований на покращення та забезпечення кращих умов для підприємництва, розвитку туризму та транспортного зв'язку.

Конкурентоздатність прикордонних територій є невисокою. Для підвищення рівня конкурентоздатності території Програми необхідний максимальний розвиток і використання існуючого соціально-економічного потенціалу. Підвищення конкурентоздатності – це одне із найважливіших спільних завдань у напрямку сталого соціально-економічного розвитку в прикордонних регіонах Польщі – Білорусі – України, що повністю відповідає основній меті Програми. Оскільки Територія Програми характеризується високим рівнем безробіття (зокрема, на польській стороні кордону), необхідною передумовою сталого розвитку є сприяння створенню нових робочих місць.

Соціально-економічний аналіз показав, що збільшення конкурентоздатності Території Програми залежить від покращення умов для розвитку підприємництва (Захід 1.1), туризму (Захід 1.2) та значного покращення доступу до території Програми (Захід 1.3). Діяльність в рамках вищенаведених трьох заходів має на меті збільшення інвестиційної привабливості та підвищення потенціалу розвитку. В рамках Пріоритету 1 також можлива реалізація проектів, що полягають у розробці планів та досліджень, що призведуть до реалізації спільних ініціатив.

Пріоритет 1 буде реалізовуватись на всій території Програми. Інвестиційні заходи (інфраструктура) будуть фінансуватись лише на території співпраці (див. карту Території Програми).

4.2.1 Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва

Захід 1.1 має на меті покращення умов для розвитку підприємництва. Покращення якості й доступності інфраструктури, в тому числі нових технологій, сприяє підвищенню інвестиційної привабливості території як для внутрішніх, так і для зовнішніх інвесторів. Захід 1.1 також сприяє впровадженню так званих «м'яких» проектів, спрямованих на соціально-економічний розвиток цільової території. Буде надано підтримку проектам, що включають, зокрема, регіональний маркетинг, сприяння розвитку торгівлі та інвестицій, розвиток МСП, розвиток місцевих і регіональних ринків праці, розвиток інформаційного суспільства, нових технологій, покращення співпраці між дослідницькими та

підприємницькими структурами, соціально-економічну та екологічну реабілітацію технологічно змінених та забруднених територій.

Захід 1.1 відповідає Цілі 1 (Покращення економічного і соціального розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Спільні ініціативи, спрямовані на регіональний маркетинг, промоцію торгівлі та інвестицій
- Спільні ініціативи посередницьких структур для підтримки МСП (агенції розвитку, підприємницькі організації, торгово-промислові палати, професійні палати, технологічні парки, бізнес інкубатори тощо), спрямовані на покращення впровадження інновацій та підвищення рівня кваліфікації у бізнес-секторі
- Спільні ініціативи, спрямовані на посилення інституційного співробітництва для кращої підтримки зв'язку між малими та середніми підприємствами на Території Програми
- Спільні проекти для заохочення й підтримки співробітництва між дослідницькими та підприємницькими організаціями та збільшення дослідницьких структур (університети та науково-дослідні інститути) задля їх кращих зв'язків із підприємствами та органами місцевої та регіональної влади
- Спільні ініціативи, спрямовані на пошук практичних рішень із застосуванням досягнень світової науки у конкретному бізнес-середовищі
- Спільні проекти для заохочення та підтримки соціально-економічної та екологічної реабілітації технологічно змінених і забруднених територій
- Спільні проекти установ ринку праці, націлені на підвищення мобільності та ефективності робочої сили
- Спільні проекти установ ринку праці, націлені на протидію негативним процесам на транскордонному ринку праці (напр. “відтік мізків”, безробіття серед молоді, гендерна та вікова дискримінація, старіння населення тощо)
- Спільні проекти бюро праці, бізнес-організацій, об'єднань та освітніх закладів з метою підготовки практичних рішень у галузі освіти та постійного навчання, пристосованих до зміни потреб на ринку праці
- Спільні ініціативи, спрямовані на розвиток практичних рішень для покращення доступності послуг освіти та збільшення наявності нових форм освіти (напр. дистанційне навчання) на ринках праці на Території Програми

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центральної влади, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, освітні, тренінгові та дослідницькі організації; асоціації промисловців, профспілки, агенції сприяння працевлаштуванню;
- Єврорегіони, що знаходяться на території Програми.

4.2.2 Захід 1.2. Розвиток туризму

Головною метою Заходу 1.2 є покращення й максимальне використання туристичного потенціалу регіону. Завдяки природному розмаїттю та наявності об'єктів культурної спадщини Територія Програми має потенціал для розвитку туризму, в тому числі агротуризму, однак туристична інфраструктура вимагає покращення. Тому підтримка буде спрямована на розвиток туристичної інфраструктури й послуг. В рамках Заходу 1.2 також буде підтримано «м'які» проекти, спрямовані, зокрема, на промоцію регіонів, розвиток туризму та агротуризму, охорону культурної спадщини.

Захід 1.2 відповідає Цілі 1 (Покращення соціально-економічного розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Підготовка та реалізація інвестицій, спрямованих на покращення туристичної та агротуристичної інфраструктури і послуг
- Спільні проекти, спрямовані на охорону та промоцію культурної спадщини
- Спільне створення життєздатних туристичних продуктів (напр. транскордонні тематичні маршрути) з урахуванням потреб охорони природної та культурної спадщини
- Спільні проекти, спрямовані на рекламування Території Програми як туристичного продукту

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, освітні, тренінгові організації, асоціації промисловців;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.2.3 Захід 1.3 Покращення доступу до регіону

Завдяки своєму географічному розташуванню Територія Програми має значний потенціал для розвитку транспортної інфраструктури, що могло б значною мірою сприяти розвитку економіки в її регіонах. Однак існуюча транспортна та прикордонна інфраструктури вимагають модернізації. Тому в рамках Заходу 1.3 буде надано підтримку проектам, що включають підвищення якості та доступності соціально-економічної інфраструктури, зокрема, в сфері транспорту, енергетики, логістичних систем, безпеки транспорту та водопостачання.

Розвиток інфраструктури привабить потенційних інвесторів, підвищить рівень життя населення, а також покращить туристичну й економічну привабливість прикордонної території.

Захід 1.3 відповідає Цілі 1 (Покращення соціально-економічного розвитку у регіонах по обидві сторони спільних кордонів) *Стратегічного Документа..*

Індикативні проекти:

- Інвестиції, спрямовані на якість та доступність соціально-економічної інфраструктури, спрямовані на розвиток транспорту, енергетики, логістичних систем, безпеки транспорту та водопостачання
- Виконання документації техніко-економічного обґрунтування для розвитку транспортної системи на Території Програми
- Спільні проекти власників інфраструктури, власників вантажів та операторів транспортного руху, спрямовані на покращення якості транспортного зв'язку та створення нових сполучень
- Забезпечення практичних рішень, спрямованих на підвищення стабільності та якості пасажирських і вантажних транспортних послуг на Території Програми

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- державні дорожні та залізничні служби;
- державні провайдери транспортних послуг;
- неурядові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.3 Пріоритет 2. Покращення якості життя

Пріоритет 2 спрямований на запобігання екологічним загрозам та покращення раціонального економічного використання природних ресурсів, розвиток відновлювальних засобів енергії та енергозбереження, а також підвищення ефективності прикордонної інфраструктури та процедур перетину кордону, покращення безпеки на кордоні.

Покращення якості життя та підвищення потенціалу сталого розвитку Території Програми залежать від покращення охорони довкілля на прикордонні (Захід 2.1). Це сприятиме підвищенню рівня життя населення прикордонних регіонів та привабить потенційних зовнішніх інвесторів. Також важливим фактором для підвищення якості життя на Території Програми є покращення ефективності та безпеки кордонів (Захід 2.2). Інвестиційні та організаційні проекти на даній території сприятимуть підвищенню швидкості та безпеки перетину кордону для осіб і перевезення вантажів. Це позитивно вплине на рівень соціально-економічної інтеграції Території Програми та безпеки, що має вирішальне значення для підвищення рівня інвестиційної привабливості й конкурентоздатності всього регіону. В рамках Пріоритету 2 також передбачається можливість співфінансування проектів, що включають планування та дослідження для реалізації спільних ініціатив.

Пріоритет 2 буде реалізовуватись на всій Території Програми. Інвестиційні (інфраструктурні) проекти будуть фінансуватися лише на території співпраці (див. карту Території Програми).

4.3.1 Захід 2.1. Охорона довкілля на прикордонних територіях

Захід 2.1 має на меті захист і покращення якості довкілля. Покращення якості довкілля веде до покращення рівня життя населення, підвищення туристичної та інвестиційної привабливості території. Досягнення цієї цілі буде забезпечено за допомогою інвестицій в екологічну інфраструктуру, що дасть позитивні результати на регіональному та місцевому рівні, а також через посилення транскордонного співробітництва у сфері охорони довкілля.

В рамках даного заходу буде підтримано проекти, спрямовані на охорону довкілля та природної спадщини, зокрема, на покращення систем управління твердими відходами та очистки стічних вод, моніторинг стану довкілля, запобігання екологічним загрозам та переміщення забруднень через кордон, а також на зниження рівня забруднень. Підтримка буде надаватися також розробці системних рішень у випадку надзвичайних екологічних ситуацій, а також розвитку та модернізації системи управління надзвичайними екологічними ситуаціями. Підтримуватимуться також проекти, що сприяють енергозбереженню та поширенню досвіду використання та розвитку відновлювальних джерел енергії. У межах цього пріоритету підтримку буде також надано ініціативам, спрямованим на вдосконалення транс-кордонного співробітництва у сфері охорони довкілля, зокрема управління басейнами річок.

Захід 2.1 відповідає Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров'я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Інвестиції в екологічну інфраструктуру регіонального чи місцевого значення, де особлива увага буде надаватись використанню водних ресурсів та утилізації відходів
- Спільні проекти з метою підвищення місцевої та регіональної готовності на випадок стихійних та/або екологічних лих, у тому числі прикордонні системи управління ризиками та пов'язана з цим інфраструктура
- Підвищення кваліфікації та співробітництво між місцевими та регіональними органами влади у сфері планування дій на випадок надзвичайних ситуацій та сучасного управління водними ресурсами
- Обмін досвідом, підготовка та виконання планів спільних проектів у сфері відновлювальних засобів енергії та систем енергозбереження
- Спільні дослідження, перевірка та підготовка невеликих дослідних інвестицій у галузі відновлюваної енергії
- Розвиток прикордонних стратегій для збереження та використання природних ділянок, територій та ландшафтів

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- місцеві та регіональні державні служби, що займаються водопостачанням, водовідведенням, охороною рік та захистом від повеней, аварійні служби
- місцеві організації з охорони довкілля
- державні органи, що відповідають за керівництво природоохоронними територіями, природними парками та місцевими лісовими господарствами;
- державні дорожні та залізничні служби;
- державні провайдери транспортних послуг;
- аварійні служби;
- неурядові та неприбуткові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.3.2 Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Захід 2.2 має на меті підвищення ефективності діяльності прикордонної інфраструктури та процедур, а також покращення безпеки на кордонах. Більша пропускна спроможність прикордонних пунктів перетину та посилення їхньої безпеки мають вирішальне значення для досягнення цілей Програми. З метою оптимального використання та збільшення соціально-економічного потенціалу на Території Програми, необхідним є подолання перешкод адміністративного, інституційного, інфраструктурного характеру для безперешкодного переміщення товарів, послуг та осіб через кордон. Планується надавати підтримку проектам, які покращать прозорість та ефективність здійснення прикордонного контролю та митних процедур. Такі проекти повинні бути спрямовані на прискорення прикордонних процедур з метою швидкого й безпечного перетину кордонів. Відповідно до цього заходу підтримуватимуться проекти щодо місцевого прикордонного руху, включаючи проекти у рамках Положення про Місцевий Прикордонний Рух.⁸ Також необхідним є розвиток системи додаткових прикордонних послуг. Буде підтримуватись будівництво нових пунктів перетину кордону, що є доповненням до проектів розвитку прикордонної інфраструктури,

⁸ Положення (ЄС) № 1931 /2006 Європейського Парламенту і Ради 20 грудня 2006, де встановлено правила місцевого прикордонного руху на зовнішніх сухопутних кордонах країн-членів, що заміняє положення Шенгенської Конвенції, ОJ 405, 30.12.2006.

які фінансуються з Фонду Зовнішніх Кордонів⁹. В рамках заходу 2.2 планується співфінансування масштабних стратегічних проектів, що займаються створенням нових прикордонних переходів та модернізацією існуючих. Їх відбір та погодження буде здійснюватися на наступному етапі Спільним Моніторинговим Комітетом. Захід 2.2 включає також проекти, націлені на підвищення безпеки на кордонах, зокрема, запобігання й ліквідацію загрози нелегальної міграції й торгівлі людьми, боротьбу з організованою злочинністю, а також запобігання поширення захворювань людей, тварин і рослин, як і запобігання та ліквідацію незаконної торгівлі рідкісними та вимираючими видами.

Захід 2.2 відповідає Цілі 3 (Гарантування ефективних та безпечних кордонів) та Цілі 2 (Співпраця з метою вирішення спільних проблем у сферах, як, наприклад, довкілля, здоров'я населення та запобігання і боротьба з організованою злочинністю) *Стратегічного Документа*.

Індикативні проекти:

- Спільні проекти, що підвищують прозорість та ефективність прикордонного контролю та митних процедур
- Стратегічні проекти, котрі стосуються нових прикордонних переходів та модернізації існуючих пунктів перетину
- Спільні проекти, націлені на підвищення безпеки на кордонах, зокрема, запобігання й ліквідацію загрози нелегальної міграції й торгівлі людьми, боротьбу з організованою злочинністю, а також запобігання поширення захворювань людей, тварин і рослин.

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва органів центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- регіональні відділення прикордонної та митної служби;
- неурядові та неприбуткові організації;
- Єврорегіони, що входять в Програму.

4.4 Пріоритет 3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад

⁹ Подвійне фінансування з двох програм є недопустимим.

Пріоритет 3 спрямований на проекти, що покращують та підтримують транскордонне співробітництво в рамках розвитку інституційних можливостей, а також місцеві ініціативи для підтримки співробітництва громад.

Соціально-економічна інтеграція Території Програми повинна бути розширена. Відзначається поступове покращення даної ситуації завдяки попередньому досвіду транскордонного співробітництва. Сталий соціально-економічний розвиток польсько-білорусько-української прикордонної території вимагає подальшого поглиблення й розширення меж транскордонного співробітництва з метою підвищення рівня інтеграції. Метою пріоритету є підтримка соціально-економічних заходів, та, відповідно, створення кращих умов для подальшого розвитку польсько-білорусько-українського прикордоння.

Захід 3.1 головним чином підтримуватиме створення постійних структур співробітництва серед місцевих й регіональних організацій та установ для підвищення потенціалу прикордонного співробітництва. Сталий соціально-економічний розвиток польсько-білорусько-українського прикордоння стане можливим лише тоді, коли місцеві громади даної території регулярно співпрацюватимуть в якомога більшій кількості напрямків (Захід 3.2). Проекти, виконані в рамках цього пріоритету, матимуть на меті посилення різних аспектів інституційної співпраці з особливим акцентом на залучені місцевих та регіональних органів влади, підприємницьких та наукових кіл, закладів культури, освіти, ринку праці, а також звернення до спільних проблем стабільного соціально-економічного розвитку. Ефективне транскордонне співробітництво, яке веде до інтеграції місцевих громад, буде найважливішим результатом Програми. В рамках Пріоритету 3 буде також можливість впровадження проектів з підготовки планів та досліджень, спрямованих на реалізацію спільних ініціатив.

Пріоритет 3 буде впроваджуватися на всій Території Програми. Інвестиційні проекти (інфраструктура) будуть фінансуватися лише на території співробітництва (див. карту Території Програми).

4.4.1 Захід 3.1. Розвиток можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні

Метою Заходу 3.1 є покращення можливостей транскордонного співробітництва на місцевому та регіональному рівні. Підтримуватимуться, перш за все, проекти, спрямовані на зміцнення інституційного співробітництва. Очікується створення інституційних форм транскордонного співробітництва. Будуть підтримуватися заходи, спрямовані на обмін інформацією, досвідом та інституційну співпрацю, в тому числі інтернет-проекти.

Найважливішим аспектом є співпраця державних установ, насамперед, органів місцевого самоврядування, зокрема в галузі стратегічного та територіального планування. З метою підвищення рівня інтеграції вибраних територій програми будуть підтримуватися спільні ініціативи у відповідних сферах. В рамках Програми особливий наголос робитиметься на поширення передового досвіду.

Крім того, планується підтримка розвитку та використання інформаційних та комунікаційних технологій для транскордонного співробітництва.

Захід 3.1 відповідає Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння), визначеній в *Стратегічному Документі*.

Індикативні проекти:

- Спільні проекти з метою створення структур транскордонного співробітництва
- Налагодження та розвиток тривалої інституційної співпраці між неурядовими та неприбутковими організаціями у певних галузях зацікавлення, як, наприклад, культура та культурна спадщина, довкілля та природна спадщина, проблеми молоді, соціальні питання та охорона здоров'я, розвиток місцевих громад тощо.
- Проекти стосовно покращення можливостей, що мають за мету транскордонне співробітництво між органами відповідальними за керівництво певними галузями зацікавлення, наприклад, культура та культурна спадщина, туризм, довкілля та природна спадщина, проблеми молоді, соціальні питання та охорона здоров'я, соціально-економічний розвиток тощо.

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- організації та інші державні установи у сфері охорони здоров'я та соціального розвитку;
- школи, університети та освітні заклади;
- організації та установи, що діють у сферах, що відповідають цілям Програми;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції та організації підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, туристичні агенції, освітні, тренінгові організації, культурні організації, асоціації виробників та профспілки.

4.4.2 Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Загальною метою є соціальна, наукова, освітня та культурна інтеграція території прикордоння. В рамках Заходу 3.2 планується підтримка транскордонних контактів населення та соціальних ініціатив, підтримка співробітництва у галузях науки та освіти, підтримка культурних та спортивних заходів. Зміцнюватиметься транскордонне співробітництво серед шкіл та вищих навчальних закладів, включаючи обмін студентами, учнями, викладачами та науковцями, а також проведення конференцій та наукових семінарів. Підтримуватимуться проекти, направлені на розвиток соціальних ініціатив, культурних та спортивних заходів. Також буде надаватися підтримка проектам, спрямованим на промоцію та збереження спільних традицій прикордонних територій. Будуть створені сприятливі умови для посилення контактів серед прикордонних громад. Планується також підтримка проектів, пов'язаних із збереженням культурного розмаїття та проблемами національних меншин, а також розвитку громадянського суспільства та місцевих громад в широкому значенні.

Громади, що населяють території прикордоння, пов'язані культурними та історичними зв'язками. Попри суттєвий розвиток співробітництва, надалі важливим залишається подолання існуючих культурних, психологічних та мовних бар'єрів. Так само важливим є створення нових контактів завдяки сприянню транскордонному співробітництву серед різних суб'єктів, що посилить подальшу інтеграцію. Значну роль відіграватимуть мережі міст. Такі заходи сприятимуть зміцненню регіональної ідентичності та взаєморозуміння, а також доланню існуючих бар'єрів.

Розвиток співробітництва у багатьох напрямках, в тому числі у галузі освіти і культури, покращить рівень обізнаності про регіон, сприятиме промоції його культурного та економічного розмаїття, що спричинить подальшу інтеграцію місцевих громад. Посилення співробітництва матиме вплив і на вирішення спільних проблем.

Захід 3.2. відповідає Цілі 4 (Підтримка ініціатив співпраці місцевих громад прикордоння) Стратегічного Документа.

Індикативні проекти:

- Спільні заходи, спрямовані на активне залучення місцевих громад та установ, адміністративних структур, посередницьких та неурядових організацій у певних сферах інтересів, як, наприклад, охорона довкілля, природна та культурна спадщина, соціально-економічний розвиток тощо
- Спільні заходи, спрямовані на зміцнення транскордонного співробітництва серед шкіл та вищих навчальних закладів, в тому числі обмін студентами, учнями, викладачами й науковцями, а також проведення конференцій та наукових семінарів тощо
- Конференції, тренінг-семінари та навчальні поїздки для обміну досвідом
- Підготовка транскордонних культурних та спортивних заходів

- Підготовка дослідницьких та інноваційних проектів, спрямованих на вирішення спільних питань, як, наприклад, охорона довкілля, гендерна рівність, сприяння постійній зайнятості, соціально-економічний розвиток тощо

Потенційні бенефіціари:

- регіональні та місцеві органи влади; організації, що надають громадські послуги за дорученням цих органів; інші юридичні особи за участю цих органів влади чи ті, що діють від їхнього імені;
- центральні органи влади, що діють від імені регіональних та місцевих представництв, які відповідають за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- регіональні та місцеві представництва центрального управління, відповідальні за виконання суспільних завдань на регіональному/місцевому рівнях;
- державні організації/установи;
- освітні та тренінгові заклади, організації та інші державні установи у культурній, соціальній сфері та галузі спорту;
- неурядові організації та неприбуткові організації, як, наприклад, організації підтримки бізнесу, місцеві агенції та організації підтримки підприємництва, агенції розвитку, торгово-промислові палати, агенції розвитку туризму, асоціації виробників, профспілки, служби зайнятості культурні організації.

4.5.3 Технічна допомога

Метою Технічної допомоги є ефективне впровадження Програми через забезпечення компетентної підготовки, управління, виконання, моніторингу, аудиту та контролю Програми, а також через підтримку ініціатив у галузі пошуку партнерів, і промоційно-інформаційних заходів Програми.

Для успішної реалізації Програми необхідно розробити відповідну систему управління та впровадження. Необхідним є надання технічної допомоги установам, відповідальним за виконання цих завдань. Важливим є забезпечення ефективної програмної промоції та інформаційної системи. Технічна допомога буде також призначена на підтримку в розробці проектів, оцінювання проектів, аналіз, підготовку програмних документів, а також для залучення експертів.

Особлива увага надаватиметься збільшенню можливостей кінцевих бенефіціарів користуватися допомогою Програми. Проекти, спрямовані на розвиток кадрів, також будуть підтримуватися. Планується також надання підтримки проектам, спрямованим на інституційний розвиток установ, що займаються управлінням та впровадженням Програми, зокрема, пов'язані із роботою Спільного органу управління, Спільного моніторингового комітету та Спільного технічного секретаріату і його представництв.

В рамках Технічної допомоги буде підтримуватись діяльність, пов’язана з пошуком партнерів, а також промоцією та інформуванням про Програму. Така підтримка включатиме інформування потенційних бенефіціарів про можливості одержання допомоги в рамках Програми, консультування заявників, а також розповсюдження передових практик. Також планується підтримка інформаційних заходів, що стосуються управління, моніторингу та оцінки Програми. Підтримуватиметься також діяльність, спрямована на забезпечення відповідного обміну інформацією між установами й особами, задіяними в управлінні та впровадженні проектів.

В рамках Технічної допомоги буде можливим також проведення ряду інших заходів з промоції та інформації. Буде організовано тренінги, семінари й конференції, спрямовані на поширення рівня поінформованості про Програму та її цілі. Інформація про Програму поширюватиметься через телебачення, радіо, пресу, Інтернет, брошури, буклети тощо. Інформація буде призначена для потенційних заявників, бенефіціарів та громадськості, з метою підвищення рівня обізнаності про Програму.

Індикативні проекти:

- підготовка, відбір, оцінка та моніторинг проектів
- засідання Спільного моніторингового комітету (включаючи транспортні витрати членів СМК), роботу Спільного органу управління, Спільного технічного секретаріату та його представництв
- промоція та інформаційні заходи Програми (напр. семінари, програмні веб-сайти та публікації)
- підтримка, консультування та координування бенефіціарів та установ, що беруть участь у реалізації Програми
- аналіз, анкетування, дослідження та експертиза, оцінка та звіти, необхідні для впровадження та управління Програмою
- перекладацькі послуги

Потенційні бенефіціари:

- організації/установи, залучені до управління та впровадження Програми, зокрема: Спільний орган управління, Спільний технічний секретаріат та його представництва, Спільний моніторинговий комітет

4. ПОКАЗНИКИ

Пріоритет	Частка бюджету	Показники продуктів	Показники результатів
1. Підвищення конкурентоздатності прикордонної території	30% всього бюджету програми	Кількість проектів, спрямованих на покращення умов для підприємництва	Збільшення кількості компаній, котрі обслуговуються покращеною інфраструктурою Кількість інноваційних ініціатив для підприємців Кількість інституційних мереж співпраці, до яких залучені підприємці/суб'єкти підприємницької діяльності
		Кількість проектів, спрямованих на розвиток туризму	Збільшення кількості населення, що обслуговується покращеною туристичною інфраструктурою Кількість нових транскордонних туристичних послуг та продуктів Кількість спільних заходів чи інформаційних послуг, спрямованих на підвищення привабливості Території Програми
		Кількість проектів, що покращують доступ до транспортної мережі, інформаційно-комунікаційних послуг та технологічних мереж	Збільшення кількості осіб, що користуються покращеною інфраструктурою зв'язку Кількість розроблених/апробованих рішень засобів/методів/моделей, спрямованих на покращення інтеграції периферійних територій Кількість нових транскордонних транспортних сполучень
2. Покращення якості життя	35% всього бюджету програми	Кількість проектів, спрямованих на покращення охорони довкілля на прикордонній території	Збільшення кількості осіб, що обслуговуються покращеною екологічною інфраструктурою Збільшення кількості осіб, залучених в кампанії підвищення екологічної свідомості Кількість розроблених/апробованих рішень засобів/методів/моделей для охорони довкілля Кількість спільних проектів/ініціатив планування
		Кількість проектів, спрямованих на покращення ефективності та безпеки на кордоні	Кількість розроблених чи перевічених рішень засобів/методів/моделей, спрямованих на покращення ефективності та безпеки на кордоні Додаткові пропускні можливості нових прикордонних пунктів пропуску
3. Інституційна співпраця та підтримка ініціатив місцевих громад	25% всього бюджету програми	Кількість впроваджених проектів, що спрямовані на покращення можливостей транскордонного співробітництва на регіональному та місцевому рівні	Кількість організацій, що налагодили нові транскордонні контакти
		Кількість впроваджених мікропроектів, що спрямовані на підтримку ініціатив місцевих громад	Чисельність людей, що беруть участь у спільних транскордонних ініціативах на місцевому рівні

5. ІНДИКАТИВНИЙ ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

Індикативний фінансовий план Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства, у якому подано індикативну суму фінансування згідно пріоритетів на весь період дії Програми				
<i>Пріоритети та джерела їх фінансування (у євро):</i>				
	Фонд ЄК (a) *	Співфінансування (b)	Відсоток співфінансування (y %) (c) **	Всього фонду (d) = (a)+(b)
Пріоритет 1	55 860 410.10	5 586 041.01	10%	61 446 451.11
Пріоритет 2	65 170 478.45	6 517 047.85	10%	71 687 526.30
Пріоритет 3	46 550 341.75	4 655 034.18	10%	51 205 375.93
Технічна допомога (ТД)	18 620 136.70	0.00	-	18 620 136.70
Всього	186 201 367.00	16 758 123.03	9%	202 959 490.03

* Згідно зі Стратегічним Документом.

** Відсоток співфінансування розраховуватиметься на основі внеску Спільноти до спільної оперативної програми, зменшеного на суму технічної допомоги, що фінансується з коштів Спільноти (див. Ст.20.1 Постанови ЄК №951/2007).

Фінансова таблиця Програми

	A	B	C	D
	ІНДИКАТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЄК	СПІВФІНАНСУВАННЯ	ІНДИКАТИВНІ ТИМЧАСОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ПО ПРОГРАМИ - фінансування ЄС -	ІНДИКАТИВНІ ПЛАТЕЖІ ПО ПРОГРАМІ - фінансування ЄС -
2008				
Проекти	25 596 969,00	0,00	0,00	0,00
ТД		(не застосовується)	931 005,84	931 005,84
ВСЬОГО 2008			931 005,84	931 005,84
2009				

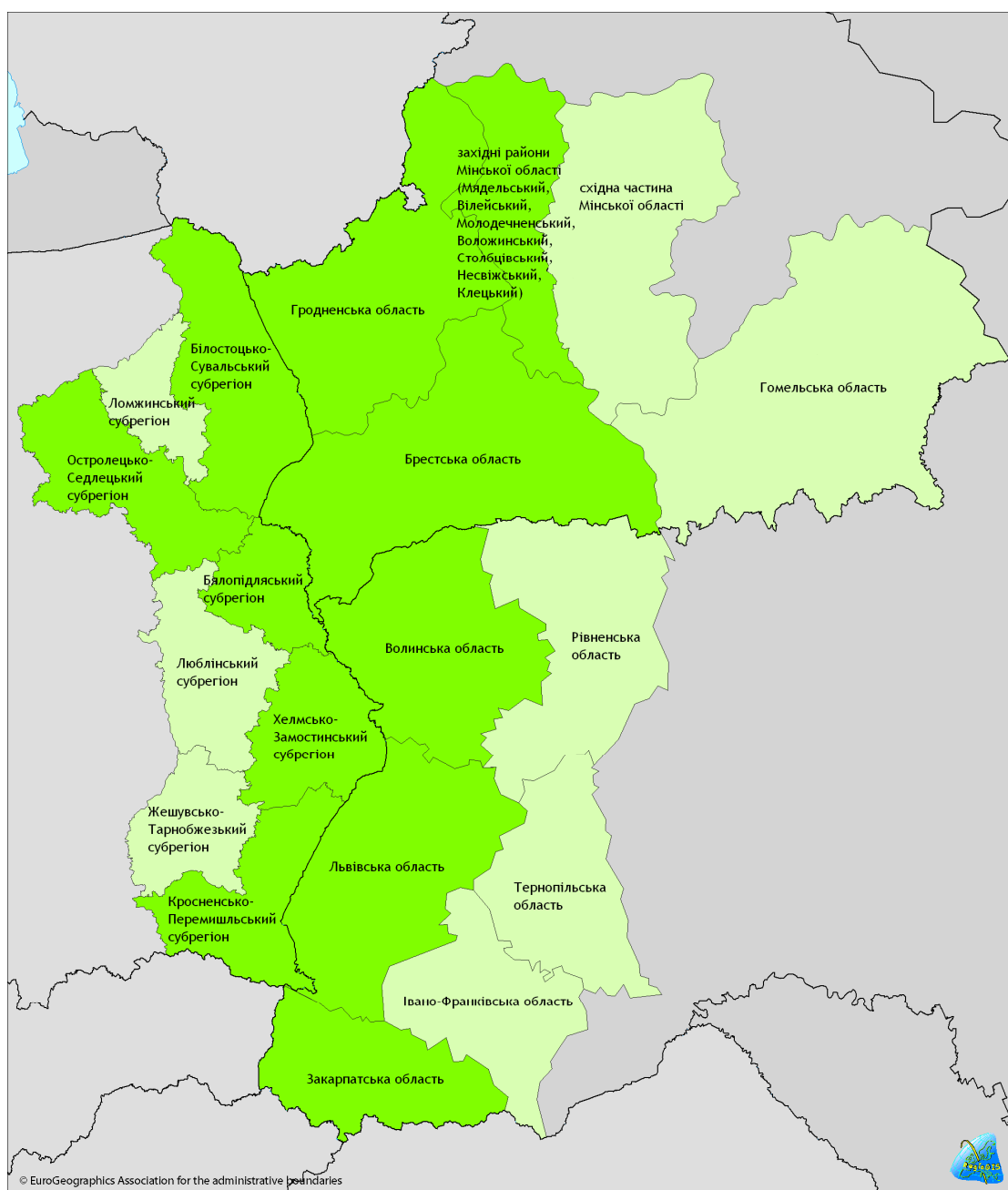
Проекти	27 981 547,00	1 612 609,11	16 126 091,10	6 450 436,44
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2009			18 919 111,61	9 243 456,95
2010				
Проекти	28 541 178,00	5 007 551,63	50 075 516,34	20 030 206,54
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2010			52 868 536,85	22 823 227,05
2011				
Проекти	36 605 653,00	6 073 266,80	60 732 667,98	32 356 112,74
ТД		(не застосовується)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2011			63 525 688,49	35 149 133,25
2012				
Проекти	37 187 893,00	3 246 916,15	32 469 161,49	39 638 031,88
ТД		(у випадку застосування)	2 793 020,51	2 793 020,51
ВСЬОГО 2012			35 262 182,00	42 431 052,39
2013				
Проекти	30 288 127,00	817 779,43	8 177 794,29	38 645 003,34
ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2013			10 039 807,96	40 507 017,01
2014				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	22 307 847,54

ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2014			1 862 013,67	24 169 861,21
2015				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	7 335 813,29
ТД		(не застосовується)	1 862 013,67	1 862 013,67
ВСЬОГО 2015			1 862 013,67	9 197 826,96
2016				
Проекти	дані відсутні	0,00	0,00	817 779,43
ТД		(не застосовується)	931 006,91	931 006,91
ВСЬОГО 2016			931 006,91	1 748 786,34
		X	X	
ВСЬОГО 2007-2016	186 201 367,00		186 201 367,00	186 201 367,00
ВІДСОТОК СПІВФІНАНСУВАННЯ, ВСЬОГО			%	%

** буде переглянуто після завершення першої половини періоду реалізації програми

Індикативний бюджет технічної допомоги

Статті:	Планований бюджет (ЄІСП):	% загального бюджету ТД, забезпеченого ЄІСП:
Витрати на персонал (орієнтовна кількість працівників, витрати, пов'язані з персоналом тощо)	9 868 672,45	53,00%
Організація моніторингових комітетів	316 542,32	1,70%
Відбір проектів (оплата зовнішніх експертів, збори експертів тощо)	1 955 114,35	10,50%
Комунікаційна Стратегія (веб-сторінка, брошури, тощо) та створення проектів (дні інформації тощо)	1 862 013,67	10,00%
Річний аудит (аудит проектів, зовнішній аудит)	1 228 929,02	6,60%
Інше (обладнання, переклади, база даних, оцінка тощо)	3 388 864,88	18,20%
Всього	18 620 136,70	100,00%
* Таблиця має індикативний характер. Внесення будь-яких змін в процесі реалізації не призведе до змін програми. ** У випадку, якщо члени оціночного комітету є держслужбовцями, забороняється подвійне фінансування їхньої роботи.		

**Територія Програми
транскордонного співробітництва
Польща-Білорусь-Україна 2007-2013**

- Основні регіони співпраці
- Прилеглі регіони

Розділ 2

1. СПІЛЬНІ СТРУКТУРИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІ ОРГАНИ ВЛАДИ

Для забезпечення виконання Програми буде організовано наступні спільні структури:

- Спільний Моніторинговий Комітет (СМК),
- Спільний Орган Управління (СОУ) – Міністерство Регіонального Розвитку Республіки Польща,
- Спільний Технічний Секретаріат (СТС) – заснований на базі Фондації «Фонд Співробітництва» у Польщі.

Національні Органи (НО) в країнах-партнерах є наступними:

- У Білорусі: Міністерство закордонних справ Республіки Білорусь спільно з Координаційним Бюро Програми TACIS Європейського Союзу в Республіці Білорусь,
- В Україні: Міністерство економіки України.

Національні Органи співпрацюють із Спільним Органом Управління протягом періоду підготовки та виконання Програми і несуть відповідальність за координацію процесу розробки та реалізації виконання Програми в країнах-учасниках.

Спільні структури створюються відповідно до *Постанови (ЄС) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, що визначає загальні положення для розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства*¹⁰ та *Постанови Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року про порядок виконання програм транскордонного співробітництва, які фінансуються згідно з Постановою (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради про загальні положення щодо розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (“Правила Реалізації”)*¹¹.

1.1. Спільний Моніторинговий Комітет**Обов’язки Спільного Моніторингового Комітету**

Спільний Моніторинговий Комітет (СМК) відповідає за якість та ефективність виконання Програми. Він приймає, зокрема, наступні рішення щодо Програми:

- Затвердження робочих програм СОУ та СТС та перегляд управлінських рішень, прийнятих Спільним Органом Управління,

¹⁰ OJ L310, 9.11.2006.

¹¹ OJ L210, 10.08.2007.

- Призначення членів оціночних комітетів,
- Визначення критеріїв відбору, здійснення остаточного відбору проектів та встановлення сум грантів,
- Прийняття рішень щодо сум і розподілу коштів та ресурсів, призначених для технічної допомоги, в тому числі витрат на людські ресурси,
- Перевірка всіх звітів, поданих Спільним Органом Управління, при потребі вжиття необхідних заходів,
- На кожному своєму засіданні на основі документів, поданих Спільним Органом Управління, СМК оцінює та перевіряє результати ходу виконання цілей Програми,
- Розгляд спірних ситуацій із поверненням коштів, поданих на розгляд Спільним Органом Управління.

Склад Спільного Моніторингового Комітету

Спільний Моніторинговий Комітет включає представників територій співпраці (один регіональний представник від одного регіону), представників центральних органів влади, відповідальних за виконання Програми (два представники центральних органів від кожної країни), та інших представників, призначених кожною країною-учасницею. Максимальне число членів від однієї країни – 8. Країни-учасниці призначають членів Спільного Моніторингового Комітету протягом 3-х місяців з моменту прийняття Програми Комісією.

Наступні центральні органи влади Польщі, Білорусі та України призначають представника з правом голосу у Спільний Моніторинговий Комітет: Міністерство регіонального розвитку Польщі та Міністерство закордонних справ Польщі, Міністерство закордонних справ Білорусі і Координаційне бюро програми TACIS Європейського Союзу в Республіці Білорусь, Міністерство економіки України та Міністерство закордонних справ України.

Кожна країна також може призначити зовнішніх спостерігачів СМК, без права участі у процедурах прийняття рішень. Відповідно до Ст. 11 «Правил Реалізації» з метою залучення представників зацікавлених сторін на місцях до виконання спільної робочої програми, у засіданнях Комітету, окрім відповідним чином призначених представників, матимуть право брати участь інші учасники, за умови згоди голови СМК.

Склад СМК також повинен гарантувати, що питання охорони довкілля будуть відповідним чином враховуватися в процесі виконання Програми.

Представники Комісії повинні запрошуватись на кожне засідання Спільного Моніторингового Комітету разом з учасниками і повинні бути проінформовані щодо результатів проведених обговорень. З власної ініціативи представники Комісії можуть бути присутні на кожному засіданні Комітету (протягом всього

засідання або якоїсь із його частин) в якості спостерігача, без права участі в процесі прийняття рішень¹².

Регламент Спільного Моніторингового Комітету

Спільний Моніторинговий Комітет приймає рішення на підставі консенсусу. Кожна країна-учасниця має один голос. Детальна інформація щодо функціонування СМК викладена в його регламенті, який приймається одногосно на першому засіданні СМК.

СМК очолюється СОУ. Співголовуючим може бути, за принципом ротації, представник тієї країни, в якій відбувається засідання СМК. Представник СТС виконує функції секретаря СМК.

Спільний Моніторинговий Комітет скликатиметься так часто, як це буде необхідно, але не рідше одного разу на рік. Комітет скликається за ініціативою СОУ або на належно обґрунтовану вимогу одного з членів Комітету або Європейської Комісії. Комітет може приймати рішення також шляхом письмової процедури за ініціативи Спільного Органу Управління або однієї з країн-учасниць. У випадку спору кожен з членів Комітету може вимагати винесення спірного питання на обговорення на засіданні. Перше засідання Спільного Моніторингового Комітету скликається СОУ.

Спільний Технічний Секретаріат відповідає за організацію зборів Спільного Моніторингового Комітету та виконує функції секретаря. Після кожного засідання Спільного Моніторингового Комітету голова та секретар складають протокол зборів і передають його всім учасникам для затвердження. Кінцева редакція протоколу надсилається кожному учаснику, зовнішнім спостерігачам, якщо такі були призначені, а також Комісії.

Спільний Орган Управління і Національні Органи надають підтримку членам Спільного Моніторингового Комітету в отриманні віз.

1.2. Спільний Орган Управління

Спільним Органом Управління є Міністерство Регіонального Розвитку Польщі¹³.

¹² Для досягнення оптимальних результатів у сфері прикордонної співпраці шляхом синергії та узгодженості дій з проектами та програмами, що фінансуються в рамках інших ініціатив ЄС, а також з метою уникнення випадків дублювання, на кінцевому етапі перед оголошенням конкурсу буде вестись обмін інформацією про фінансування між Головними Директоратами. З цією метою AIDCO надсилатиме до кожного Директорату запит щодо визначення одного або кількох контактних пунктів для проведення консультацій щодо пропозицій, представлених у проектах. Внутрішнє консультування ЄС проводитиметься в період від моменту надання документів на засідання МК до дати засідання МК (не менше 10 робочих днів)

¹³ <http://www.mrr.gov.pl>, <http://www.interreg.gov.pl>.

Загальні функції Спільного Органу Управління

Спільний Орган Управління (СОУ) несе відповідальність за виконання Програми відповідно до принципів раціонального управління фінансами, економності, результативності та ефективності, а також законності та правильності його діяльності. З цією метою СОУ встановити відповідні системи і стандарти аудиту, контролю і обліку. Функції оперативного та фінансового управління в СОУ повинні бути розмежовані. Функції Уповноваженого Керівника (Authorizing Officer) та бухгалтера повинні бути відокремлені і не суміщатися.

Організаційна структура Спільного Органу Управління

Міністр Регіонального Розвитку Польщі є головою Спільного Органу Управління.

В рамках СОУ функціонує чотири незалежних відділи: операційний, фінансовий, відділ платежів і внутрішнього аудиту. Вони співпрацюють між собою при виконанні своїх конкретних завдань.

Уповноважений Керівник (Authorizing Officer) - це Заступник Міністра регіонального розвитку РП, або уповноважений директор чи заступник директора Департаменту Територіального Співробітництва.

Операційний відділ

Окремий підрозділ Департаменту Територіального Співробітництва Міністерства Регіонального Розвитку діє як **операційний відділ** і відповідає за:

- організацію зборів Спільного Моніторингового Комітету і виконання функцій секретаря, включаючи складання протоколів засідань (за підтримки СТС);
- оголошення тендерів та конкурсів проектних заявок (за підтримки СТС);
- прийняття проектних заявок і організацію оціночних комітетів, а також передачу Спільному Моніторинговому Комітету і Комісії звітів з рекомендаціями оціночних комітетів (за підтримки СТС);
- затвердження контрактів до підписання їх Уповноваженим Керівником;
- операційне супроводження та фінансове управління проектами (спільно з фінансовим відділом та відділом платежів);
- проведення дослідження впливу на довкілля на рівні Програми (за підтримки СТС);
- невідкладне інформування Спільного Моніторингового Комітету про всі випадки спірних питань з поверненням коштів;
- впровадження системи моніторингу, яка б нагромаджувала дані, необхідні для фінансового управління, моніторингу, перевірок, аудитів і оцінки (спільно з фінансовим відділом і відділом платежів);
- управління бюджетом технічної допомоги;

- складання щорічних операційних звітів і надсилання їх разом з фінансовими звітами Спільному Моніторинговому Комітету та Комісії;
- виконання Плану з Інформації та Комунікацій (за підтримки СТС).

Фінансовий відділ

Окремий підрозділ Департаменту Територіального Співробітництва Міністерства Регіонального Розвитку виконує функції **фінансового відділу**, і відповідає за:

- доручення відділу платежів Програми здійснити відкриття єдиного банківського рахунку;
- здійснення перевірки витрат на предмет їхньої фактичності правильності та наявності підтверджуючих документів у бенефіціарів (за підтримки СТС), а також уповноваження відділу платежів виконувати платежі;
- здійснення фінансових правок та контроль за поверненням коштів;
- подання в Комісію запитів на оплату;
- підготовку розгорнутих річних бюджетів Програми;
- складання річного плану аудиторських перевірок проектів;
- складання річних звітів про виконання річного плану аудиторських перевірок проектів;
- складання річних фінансових звітів.

Відділ платежів

Бухгалтером є головний бухгалтер Міністерства Регіонального Розвитку.

Окремий підрозділ Економічно-фінансового департаменту Міністерства регіонального розвитку виконує функції **відділу платежів** і відповідає за:

- відкриття і управління єдиним банківським рахунком Програми;
- відкриття рахунків Програми (система обліку є специфічною та відокремленою, займається виключно операціями, пов'язаними з Програмою, в тому числі відслідковуванням фінансових потоків за операціями, пріоритетами і заходами);
- отримання коштів від ЄС та їхнє перерахування бенефіціарам та підрядникам.

Відділ аудиту

Відділ внутрішнього аудиту Міністерства Регіонального Розвитку виконує функції **відділу аудиту**, і відповідає за:

- проведення щорічних аудиторських перевірок внутрішніх процедур СОУ та правильного їх виконання;
- складання щорічного звіту внутрішньої аудиторської служби.

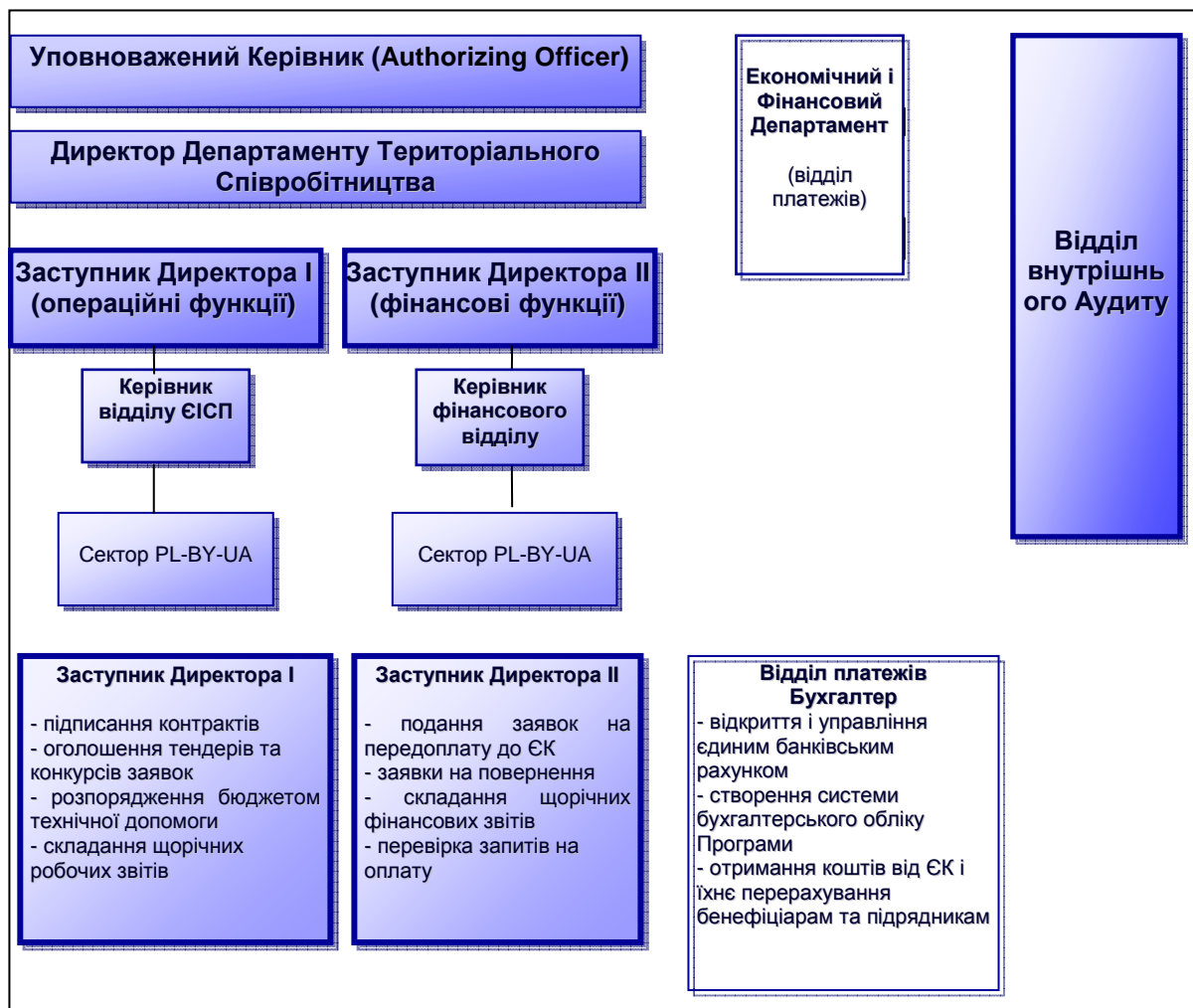
Індикативна загальна чисельність персоналу СОУ, залученого до Програми складає 12 осіб.

Витрати на функціонування Спільного Органу Управління, пов'язані з виконанням Програми, покриваються із бюджету технічної допомоги Програми.

При здійсненні закупівель в рамках прямих витрат СОУ з бюджету технічної допомоги застосовується законодавство Республіки Польща про державні закупівлі.

Деякі із зазначених вище завдань будуть делеговані Спільним Органом Управління та під його відповідальністю Спільному Технічному Секретаріату, як описано у пункті 1.3.

Структура Спільного Органу Управління:

1.3. Спільний Технічний Секретаріат

Спільний Технічний Секретаріат (СТС) створюється СОУ з метою надання допомоги СОУ в поточному управлінні Програмою. СТС розміщується на базі державної установи Центр європейських проектів¹⁴. Після того, як програму затвердить Єврокомісія, буде укладено докладний договір між Міністерством регіонального розвитку Польщі та Центром європейських проектів, обумовлюючи делеговані функції та завдання, а також контрольні заходи, які СОУ здійснюватиме щодо СТС. Договір буде узгоджено з положеннями програмного документа.

У СТС працюватимуть польські, білоруські та українські громадяни. Передбачається, що в СТС працюватиме близько 25 осіб. Внутрішню структуру СТС буде визначено у договорі з СОУ. Функції оперативного управління та фінансового управління в СТС будуть розмежовані. Відділ внутрішнього аудиту СТС готує щорічні звіти, так само як і СОУ (ст. 29 Правил Реалізації). СТС

¹⁴ Centrum Projektów Europejskich - <http://www.cpe.gov.pl>

підлягає проведенню зовнішнього аудиту, так само як і СОУ (ст. 31 Правил Реалізації).

Витрати на функціонування Спільного Технічного Секретаріату покриватимуться з бюджету технічної допомоги Програми.

При здійсненні закупівель в рамках прямих витрат СТС з бюджету технічної допомоги застосовується законодавство Польщі про державні закупівлі та директиви ЄС щодо процедур закупівлі.

Правила *Практичного Посібника з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС (PRAG)*¹⁵ також можуть застосовуватись щодо витрат СТС в Білорусі та Україні. При застосуванні правил PRAG, якщо вимагається публікація оголошення на міжнародному рівні (залежно від вартості тендеру), проект тендерної заявки повинен бути складений або перекладений на таку мову, яка б дозволила всім країнам-учасникам Програми прийняти участь у тендерній процедурі.

Функції Спільного Технічного Секретаріату

Спільний Технічний Секретаріат виконуватиме наступні завдання:

- організація засідань Спільного Моніторингового Комітету та виконання функцій секретаря під час засідань, в тому числі складання протоколів зборів,
- підготовка пакету документів для заявників та інших документів відповідно до зразків, поданих в додатках до *Практичного Посібника з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС*, в які при необхідності можуть вноситись поправки з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва,
- оголошення конкурсів проектних заявок та тендерів,
- прийом та реєстрація проектних заявок,
- участь в процесі оцінювання проектів, організація та виконання секретарських функцій для оціночних комітетів,
- підготовка контрактів для підписання СОУ і перевірка всіх необхідних документів,
- нагляд за дотриманням тендерних процедур,
- прийом та перевірка запитів на платіж та звітів, поданих бенефіціарами,
- проведення виїзних перевірок (за рішенням СОУ),
- складання проектів щорічного операційного та фінансового звітів,
- виконання Плану з Інформації та Комунікації,
- інші завдання на підтримку СОУ в поточній реалізації Програми.

¹⁵ http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm

Представництва

З метою забезпечення відповідної реклами Програми та надання необхідної інформації потенційним заявникам та бенефіціарам, на території дії Програми в Білорусі та Україні будуть створені представництва. Запланована чисельність персоналу одного представництва – 3 особи. Витрати, пов'язані з діяльністю представництв, покриватимуться з бюджету технічної допомоги. За витратами з бюджету технічної допомоги, пов'язаними з діяльністю представництв, здійснюється контроль з боку СОУ, також проводиться зовнішній аудит (ст. 31 Правил Реалізації), аналогічно як для СОУ.

До компетенції представництв належать наступні завдання, що виконуються під наглядом СОУ та СТС:

- Виконання Плану з Інформації та Комунікації,
- Підтримка в організації засідань Спільного Моніторингового Комітету,
- Збір даних для вдосконалення процедур моніторингу проектів,
- Інша допомога СОУ та СТС у поточній діяльності з реалізації Програми.

СОУ може прийняти рішення про те, щоб проектні заявки подавались у представництва і після цього передавались до СТС у Варшаві.

Представництво в Білорусі буде розташоване у м. Брест, на базі Брестського Транскордонного Інфоцентру. Представництво в Україні буде розташоване у Львові на базі організації, визначеної Львівською обласною державною адміністрацією.

2. ПРОЦЕДУРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Реалізація Програми повинна відповідати вимогам наступних документів:

- Постанови (ЄС) №1638/2006 Європейського парламенту та Ради від 24 жовтня 2006 року, в якій викладено загальні положення встановлення Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (OJ L 310, 9.11.2006),
- Постанови Європейської Комісії (ЄС) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року, що встановлює правила реалізації програм транскордонної співпраці, які фінансуються згідно з Постановою Європейського Парламенту та Ради (ЄС) №1638/2006 про загальні положення встановлення Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства (OJ L 210, 10.08.2007),
- Постанови Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 року про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 248, 16.09.2002),
- Постанови Європейської Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 від 23 грудня 2002 про принципи виконання Постанови Ради ЄС (ЄС, Євроатом) №1605/2002 від 25 червня 2002 року про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 357, 31.12.2002).

Підписання контрактів на закупівлі та призначення грантів, необхідних для реалізації Програми, проводиться відповідно до схем контрактних процедур, що застосовуються для зовнішньої діяльності ЄС (див. Практичний Посібник з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС¹⁶ - PRAG), з врахуванням поправок, які зазначені в даному Програмному документі і пов'язані зі специфікою транскордонного співробітництва, вимогами нормативних документів, що регулюють діяльність Спільного Органу Управління, та в інших випадках, якщо це необхідно для ефективної реалізації Програми.

2.1. Процедури подачі заявок та контрактні процедури

Процедури подачі заявок

Генерування проектних ідей та їхній подальший розвиток є важливою частиною реалізації Програми, яка повинна забезпечити відповідну кількість проектів високої якості із всіх регіонів Програми, за всіма пріоритетами і заходами. Протягом всього процесу підготовки проекту структури, відповідальні за реалізацію Програми, повинні надати сприяння потенційним заявникам¹⁷.

¹⁶ http://ec.europa.eu/europeaid/work/procedures/implementation/practical_guide/index_en.htm.

¹⁷ Відповідно до положень Постанови Ради (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 р. про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 248, 16.9.2002, стор.1), Інструкції Комісії (ЄС, Євроатом) № 2342/2002 від 23 грудня 2002р. про принципи виконання Постанови Ради ЄС (ЄС, Євроатом) № 1605/2002 від 25 червня 2002 р. про фінансову інструкцію щодо загального бюджету Європейської Спільноти (OJ L 357, 31.12.2002, стор.1) та Практичного Посібника до контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС, зокрема, принципів прозорості, добросовісної конкуренції та рівноправності всіх заявників.

Спільний Орган Управління за підтримки Спільного Технічного Секретаріату організовує конкурс проектних заявок та несе відповідальність за належне поширення інформації та проведення промоційних заходів. За підтримки Спільного Технічного Секретаріату Спільний Орган Управління готує пакет документів для заявників та розповсюджує інформацію щодо подання проектів. Заявки реєструються Спільним Технічним Секретаріатом.

Оцінка заявок

Всі заявки підлягають формальній та технічній оцінці. Під час формальної оцінки заявка перевіряється на відповідність адміністративним критеріям та прийнятність організації-заявника, його партнерів, самого проекту та витрат згідно вимог Програми та даного конкурсу. Формальна оцінка проводиться на основі оціночної сітки, затвердженої Спільним Моніторинговим Комітетом (міститься в «Посібнику для заявників»).

При прийнятті рішення щодо прийнятності та відповідності критеріям оцінки Спільний Моніторинговий Комітет враховуватиме наступні вимоги:

- Проект повинен включати транскордонне партнерство з ЄС, тобто він повинен подаватись спільно бенефіціарами з Польщі та з Білорусі або України,
- Проект повинен виконуватись на Території Програми, інвестиційні (інфраструктурні) проекти можуть виконуватись лише на територіях співробітництва,
- Загальний об'єм фінансування заходів, що виконуються на прилеглих територіях співпраці, не може перевищувати 20% загального бюджету Програми,
- Інтегрованим проектам буде надано пріоритет та сприяння,
- Екологічна безпека (проекти із значним негативним впливом на довкілля не можуть отримати фінансування в рамках Програми, а позитивний вплив на довкілля буде враховано в процесі оцінки).

Формальна оцінка здійснюється Спільним Технічним Секретаріатом під наглядом СОУ. Результати формальної оцінки будуть розглядатись оціночним комітетом.

Технічна оцінка виконується оціночними комітетами. Робота оціночних комітетів проводиться під керівництвом СОУ та організовується СТС, який виконує роль секретаріату оціночного комітету (згідно з положеннями PRAG щодо оціночних комітетів для грантів).

Члени оціночного комітету призначаються СОУ. Оціночний комітет складається з голови комітету, що не має права голосу, секретаря, що не має права голосу, та непарної кількості членів (як мінімум 3). Члени оціночного комітету з правом

голосу повинні мати відповідні знання та досвід для обґрунтованої оцінки проекту.

Остаточний відбір заявок

Оціночний комітет готує звіт про оцінку разом з рейтинговим списком проектів та подає його Спільному Моніторинговому Комітету. Оціночний комітет може рекомендувати певну проектну заявку умовно, визначаючи перелік дрібних поправок, які мають бути внесені до проекту.

Спільний Моніторинговий Комітет виносить остаточне рішення про проекти, які будуть прийняті до фінансування. Жодна заявка, яка не набрала прохідного балу при технічній оцінці, не може бути затверджений до фінансування.

Якщо Спільний Моніторинговий Комітет приймає рішення не враховувати всі або окремі рекомендації оціночного комітету, він повинен обґрунтувати своє рішення в письмовій формі. Таке рішення Комітету Спільний Орган Управління надсилає до Європейської Комісії для попереднього затвердження. Комісія повідомляє Спільному Органу Управління про своє рішення протягом 15 робочих днів. Якщо протягом 15 робочих днів до СОУ не надходить жодного рішення Комісії, вважається, що Комісія затвердила рішення Спільного Моніторингового Комітету.

Індикативний графік проведення конкурсів заявок та засідань СМК для відбору проектів		
Рік	Період проведення конкурсів	Засідання СМК для відбору проектів
2009	(1) Лютий-квітень	Липень
	(2) Вересень-листопад	
		Лютий
2010	(3) Квітень-червень	Вересень
	(4) Жовтень-грудень	
		Березень
2011	(5) Квітень-червень	Вересень
	(6) Жовтень-грудень	
		Березень
2012	(7) Квітень-червень	Вересень
	(8) Жовтень – грудень	
2013		Березень

Таблиця має орієнтовний характер. Будь-які зміни наведеної вище інформації в процесі реалізації Програми не є підставою для зміни Програми.

Контрактні процедури

Спільний Технічний Секретаріат інформує всіх заявників про рішення Спільного Моніторингового Комітету. СТС готує контракти разом із всіма необхідними супровідними документами. Зразки, що додаються до *Практичного Посібника з контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС (“PRAG”)*, за попередньою згодою Європейської Комісії¹⁸ можуть бути адаптовані СОУ з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва, вимог нормативних документів, якими керується СОУ, а також в інших випадках, якщо це необхідно для ефективної реалізації Програми.

Після того, як контракт та додатки до нього підготовлені СТС (при необхідності у співпраці з бенефіціарами), СТС передає документи до СОУ. Операційний та фінансовий відділи СОУ здійснюють перевірку документів, а потім переказують їх до відділу платежів для затвердження бухгалтером. Уповноважений Керівник підписує контракт.

Список контрактів, підписаних СОУ, публікується на його веб-сторінці.

Масштабні стратегічні проекти

В заході 2.2 (Ефективні та безпечні кордони) можуть бути реалізовані масштабні стратегічні проекти, що стосуються створення нових пунктів перетину кордону та модернізації існуючих переходів. Ці проекти не будуть відбиратись шляхом процедури оголошення конкурсу проектів, а будуть спільно визначатись та в подальшому вибиратись Спільним Моніторинговим Комітетом за погодженням з Європейською Комісією. Вибір даних проектів здійснюватиметься відповідно до процедур PRAG та базуватиметься на документації проектної заявки.

¹⁸ Крім випадків, коли відповідними органами ЄС було видано інструкції щодо часткового обмеження вимог нормативних актів

Проектна заявка на та контрактні процедури:

2.2. Фінансові потоки

Платежі Європейської Комісії на реалізацію Програми

Європейська Комісія затверджує щорічні зобов'язання відповідно до фінансової таблиці, що визначає індикативні суми щорічних асигнувань по Програмі, з урахуванням ходу реалізації Програми та наявності коштів.

Рішення про затвердження Програми супроводжує перше фінансове зобов'язання. В подальшому Комісія щороку затверджує річні зобов'язання не пізніше 31

березня відповідного року. Комісія повідомляє Спільний Орган Управління про дату такого затвердження.

Одержавши повідомлення від Комісії про затвердження першого чи річного зобов'язання, СОУ подає запит на авансовий платіж в розмірі до 80% річного зобов'язання Спільноти. На основі цього запиту СОУ та після перевірки відповідних звітів, оцінки дійсних фінансових потреб Програми та перевірки наявного фінансування Комісія здійснюватиме виплату всієї чи часткової суми передоплати, на яку було зроблено запит. Протягом року Спільний Орган Управління може звернутися з проханням перерахування залишку (повністю або частково) річного зобов'язання Спільноти, як додаткову передоплату.

В другій половині кожного року виконання Програми Комісія проводить перерахунок сум попередніх передоплат на підставі фактично понесених прийнятних витрат, підтверджених річним звітом зовнішньої аудиторської перевірки (згідно зі Статтею 31 Правил Реалізації) На основі цього розрахунку, Комісія може здійснити необхідні фінансові поправки.

Кошти ЄІСП буде перераховано Європейською Комісією на окремий банківський рахунок в Євро, спеціально призначений для Програми, який відкриває і яким управляє відділ платежів Міністерства регіонального розвитку (Економічно-фінансовий департамент). Здійснення операцій на цьому рахунку вимагає подвійного підпису: для виконання операції необхідне її затвердження Уповноваженим Керівником (Authorizing Officer) та Бухгалтером.

Платежі Спільного Органу Управління бенефіціарам

СОУ здійснює платежі бенефіціарам на основі підписаних контрактів. Платежі здійснюються частинами за наступною схемою: перша частина передоплати, наступні частини передоплати та кінцевий платіж. Форми платежів для кожного проекту будуть визначатися контрактом.

Як правило, бенефіціари проекту повинні будуть забезпечити щонайменше 10% власного вкладу від загальної суми прийнятних витрат проекту. Бенефіціари проекту переказують частину платежу своїм партнерам по проекту відповідно до попередньо підписаної угоди про партнерство.

Бенефіціар та партнери проекту реалізують заходи, визначені в описі проекту. Витрати, понесені під час виконання проекту, представляються у формі звітів, які повинні перевірятись відповідно до вимог контракту. Наведені в *Практичному Посібнику з Контрактних Процедур для зовнішньої діяльності ЄС* зразки документів, що стосуються проведення перевірки понесених витрат, за попереднього погодження ЄК¹⁹ можуть бути адаптовані СОУ з метою врахування специфіки транскордонного співробітництва, вимог нормативних документів,

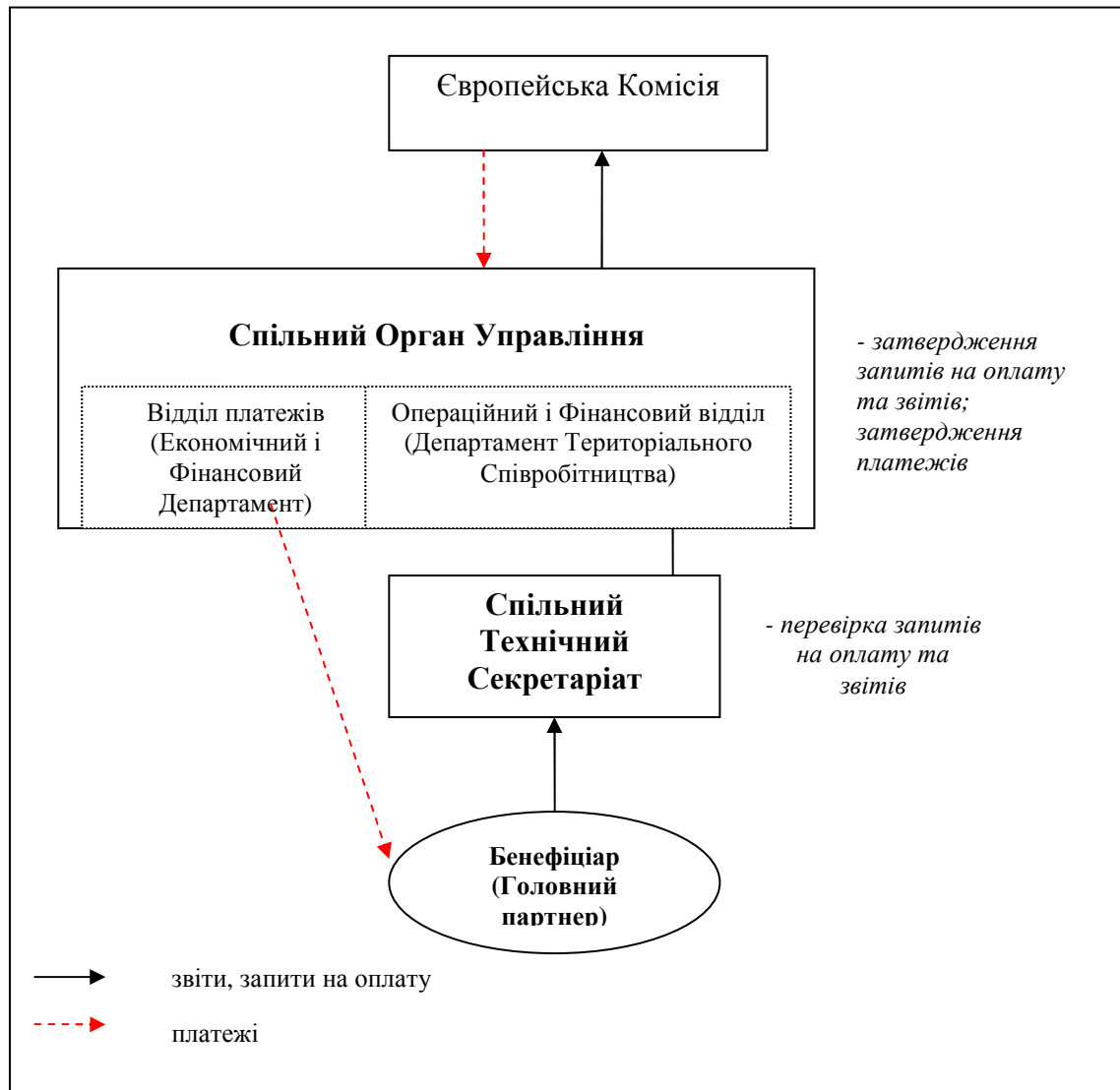
¹⁹ Крім випадків коли відповідними органами ЄС було видано інструкції щодо часткового обмеження вимог нормативних актів

якими керується у своїй діяльності СОУ, та в інших випадках, якщо це необхідно для ефективного виконання Програми.

Бенефіціари готують звіти про хід виконання проекту, які складаються з фінансової та операційної частин, а також загальний запит на оплату витрат за проектом. Фінансові звіти включають завірені звіти про видатки всіх партнерів. Обов'язки бенефіціарів щодо термінів подачі звітів буде визначено в контракті.

Бенефіціари можуть подавати запити на чергові частини передоплати та на кінцевий платіж згідно з умовами, визначеними у контракті. Звіти про хід виконання проекту та запити на оплату подаються до СТС, який після здійснення необхідних перевірок передає їх до СОУ для остаточного затвердження. Операційний і фінансовий відділи СОУ перевіряють документи та передають їх у відділ платежів для затвердження бухгалтером та здійснення відповідного платежу.

Схема фінансових потоків:

2.3. Моніторинг, контроль і аудит

Моніторинг

Спільний Моніторинговий Комітет і Спільний Орган Управління є органами, відповідальними за моніторинг Програми. Це завдання виконується на основі показників та цілей, визначених у Програмі, а також із застосуванням системи моніторингу, яка забезпечує збір інформації про виконання Програми, необхідної для здійснення моніторингу. Обов'язки бенефіціарів щодо подачі операційних та фінансових звітів з реалізації проекту буде визначено в контракті.

Спільний Орган Управління відповідає за організацію системи збору достовірної фінансової та операційної інформації про виконання Програми, включаючи комп'ютеризований менеджмент та бухгалтерський облік. СОУ створить та протягом всього періоду реалізації Програми підтримуватиме відповідну електронну базу даних, що міститиме інформацію про вибрані проекти та виділене бенефіціарам фінансування. Система моніторингу включатиме важливі аспекти захисту навколишнього середовища.

Відповідно до зобов'язань що вимагаються Правилами Реалізації, СОУ щорічно готуватиме звіт про хід реалізації Програми, що включатиме операційну та фінансову частини. У звіті також будуть вказані екологічні аспекти. Європейська Комісія здійснюватиме поточну оцінку реалізації Програми згідно з Стратегічним документом.

Контрольні функції та аудит

Наступні функції контролю та аудиту здійснюватимуться в процесі виконання Програми:

Тип контролю/аудиту:	Органи, які здійснюють контроль/аудит:
Перевірка витрат за проектом (PRAG Додаток VII до Грантових контрактів). Перевірка витрат також може включати перевірку на місці. Перевірка здійснюватиметься для кожного проекту.	Зовнішні аудитори (методологія надається СОУ на основі PRAG).
Перевірка операційних і фінансових звітів та запитів на платіж. Ця перевірка також може включати перевірку на місці.	Спільний Технічний Секретаріат (за рішенням СОУ).
Аудиторська перевірка проектів (ст. 30 і 37 Правил Реалізації) – для здійснення контролю вибраних проектів, які фінансуються за Програмою.	Зовнішні аудиторські компанії (методологія надається СОУ). Працівники СОУ мають право здійснювати аудиторську перевірку за власною ініціативою і при підтримці СТС.
Внутрішня аудиторська перевірка СОУ	Відділ внутрішнього аудиту

(ст. 29 Правил Реалізації)) – для здійснення перевірки внутрішніх процесів на предмет того, що процедури в межах СОУ здійснюються правильно.	Міністерства регіонального розвитку Польщі. Відділ внутрішнього аудиту СТС
Зовнішній аудит (ст. 31 Правил Реалізації) – для затвердження звіту про прибутки та витрати, представленого СОУ в річному фінансовому звіті, і зокрема, для підтвердження того, що заявлені витрати були насправді понесені, є точними і прийнятними.	Генеральний Інспектор Казначейського Контролю, який здійснюватиме аудит за підтримки Департаменту сертифікації та підтвердження фінансової допомоги ЄС Міністерства фінансів та Казначейства. Зовнішні аудиторські компанії для представництв у Білорусі та Україні.

Видатки на всі вищезазначені заходи з контролю та аудиту покриваються з бюджету Програми, з бюджету технічної допомоги (перевірка операційних і фінансових звітів та платіжних вимог проектів, внутрішній аудит СОУ, зовнішній аудит СОУ), або з бюджету проектів (аудит витрат за проектом згідно з Додатком VII до грантової угоди PRAG).

Мета аудиту витрат за проектом полягатиме в перевірці того, чи витрати, заявлені бенефіціаром для здійснення діяльності за контрактом, є фактично понесеними ("реальність"), є правильно обчисленими ("точність") та прийнятними. Ця перевірка здійснюватиметься для кожного проекту і може включати перевірку на місці. Перевірка здійснюватиметься зовнішніми аудиторами.

Відповідно до контракту бенефіціари подаватимуть свої звіти та запити на оплату до Спільного Технічного Секретаріату. СТС здійснюватиме **перевірку операційних і фінансових звітів і запитів на оплату**. Ця перевірка також передбачає перевірку на місці.

Після завершення першого року дії Програми, Спільний Орган Управління кожного року складатиме **план аудиту проектів**, які він фінансує. Контроль проектів здійснюються шляхом вивчення документів або шляхом перевірок на місці окремих проектів, відібраних СОУ за методом випадкової статистичної вибірки, згідно міжнародних стандартів та з урахуванням особливих факторів ризику. Аудиторська перевірка проектів здійснюватиметься зовнішніми аудиторськими компаніями, визначеними СОУ. Аудит проектів також може здійснюватись СОУ або СТС.

Кожного року Спільний Орган Управління складає звіт з виконання плану аудиту для проектів за попередній рік. Звіт повинен давати детальний опис методології, яку Спільний Орган Управління застосовує для відбору репрезентативної вибірки проектів, а також здійснюваних контрольних заходів, наданих рекомендацій та висновків, зроблених Спільним Органом Управління стосовно фінансового менеджменту проектів, що розглядаються. Спільний Орган Управління надсилає

звіт до Комісії та Спільного Моніторингового Комітету, як додаток до річного звіту з виконання спільної операційної програми.

Відділ Внутрішнього аудиту Міністерства регіонального розвитку щорічно здійснює аудиторську перевірку внутрішніх процедур СОУ та правильного їх застосування та складає річний звіт внутрішньої аудиторської перевірки.

Незалежно від зовнішніх аудиторських перевірок, що проводяться на підставі вимог польського законодавства, СОУ залучає незалежний державний орган для здійснення щорічної **ex-post перевірки доходів та витрат, представлених СОУ** в його річному фінансовому звіті відповідно до стандартів та етики Міжнародної Федерації Бухгалтерів (IFAC). Зовнішньому аудиту підлягають прямі видатки СОУ, які здійснюються в рамках технічної допомоги та його управління проектами (платежі для проектів). Звіт зовнішньої аудиторської перевірки затверджує стан витрат і доходів, представлений СОУ в його річному фінансовому звіті і, зокрема, засвідчує, що задекларовані видатки були фактично понесені, є точними і відповідають призначенню.

Зовнішня аудиторська перевірка СОУ відноситься до компетенції Генерального Інспектора казначейського контролю, який здійснюватиме аудит за підтримки Департаменту сертифікації та підтвердження фінансової допомоги ЄС Міністерства фінансів та служби Казначейського контролю.

Не пізніше 30 червня кожного року Спільний Орган Управління повинен подавати до Європейської Комісії річний звіт про виконання спільної операційної програми за період з 1 січня до 31 грудня попереднього року, затверджений СМК та підтверджений звітом зовнішньої аудиторської перевірки. Перший річний звіт слід подати до 30 червня другого року реалізації Програми. Річний звіт складатиметься з технічної частини, фінансової частини та декларації про системи менеджменту та контролю відповідно до статті 28 Правил Реалізації.

Повернення коштів

Згідно зі статтею 27 п.7 Правил Реалізації, підписані СОУ контракти, які є частиною програми, повинні містити записи, що дозволяють Комісії або державі-члену ЄС стягнути кошти від бенефіціара, підрядника або партнера, якщо вимога СОУ про повернення ними коштів не була виконана протягом 1 року.

Якщо в результаті перевірки остаточного звіту за контрактом або в процесі контролю чи аудиторської перевірки виявлено неприйнятні витрати, які були покриті в рамках контракту, СОУ надсилає до відповідного бенефіціара або сторін контракту вимогу повернення коштів.

У випадку, коли повернення стосується бенефіціара, сторони контракту або партнера, що знаходиться в Польщі, і СОУ не вдалося стягнути заборгованість протягом року з моменту видачі вимоги про повернення, держава-учасниця

(Польща) відповідає за відшкодування Комісії будь-якої суми, яку не вдалося повернути.

Коли повернення стосується претензії до бенефіціара, сторони контракту або партнера, що знаходиться в Білорусі або Україні, і СОУ не вдалося повернути заборгованість протягом одного року з моменту видачі вимоги про повернення коштів, СОУ скеровує справу до Комісії, яка бере на себе відповідальність за повернення відповідних сум.

2.4. Виконання на рівні проекту

Проекти можуть бути трьох типів:

- інтегровані проекти, в яких партнери здійснюють частину діяльності по спільному проекту для своєї відповідної сторони кордону;
- симетричні проекти, в яких подібні види діяльності здійснюються паралельно по обидві сторони кордону;
- звичайні проекти з транскордонним ефектом, що здійснюються переважно або виключно з одного боку кордону, але на користь обох партнерів.

Для кожного проекту **головний партнер (бенефіціар)** повинен призначатись всіма партнерами з їхнього числа перед поданням проектної заявки. Головний партнер (бенефіціар) є організацією, яка подає проектну заявку, підписує контракт на видачу гранту зі Спільним Органом Управління і бере на себе повну юридичну та фінансову відповідальність за виконання проекту перед цим органом. Він несе самостійну відповідальність перед Спільним Органом Управління і є безпосередньо підзвітним йому за операційну та фінансову діяльність. Головний партнер, таким чином, повинен взяти на себе наступні зобов'язання:

- 1) встановити порядок своїх відносин з партнерами, які беруть участь в проекті, із зазначенням в партнерській угоді, зокрема, положень, які б гарантували раціональний фінансовий менеджмент коштів, призначених для проекту, включаючи порядок повернення коштів, понесених не за призначенням;
- 2) подавати проектну заявку;
- 3) підписувати контракт зі СОУ на весь бюджет проекту. Як наслідок, він нести фінансову відповідальність за кошти ЄІСП і співфінансування для всіх партнерів, включаючи зобов'язання перед СОУ за загальну суму гранту ЄІСП;
- 4) відповідати за забезпечення виконання всього проекту, тобто управління проектом та загальну координацію діяльності по проекту;
- 5) забезпечувати моніторинг та подання звітів про діяльність проекту;

- б) гарантувати, що видатки, представлені партнерами, які беруть участь в проекті, здійснювались з метою виконання проекту за призначенням і відповідають діяльності, погодженій партнерами;
- 7) отримувати фінансовий внесок від Спільного Органу Управління і повинен відповідати за перерахування частини гранту партнерам, які беруть участь в проекті;
- 8) повернути СОУ суми, переказані для проекту і не використані за призначенням;
- 9) сприяти всім відповідним органам Європейського Співтовариства, Спільному Керуючому Органу та національним владним структурам у здійсненні аудиторських перевірок, включаючи зберігання документів, згідно ст.45 Правил Реалізації та відповідних положень PRAG.

Партнер по проекту має наступні зобов'язання:

- 1) відповідати за забезпечення виконання частини проекту, за яку він несе відповідальність, відповідно до проектного плану та партнерської угоди, підписаної з бенефіціаром (головним партнером),
- 2) співпрацювати з бенефіціаром (головним партнером) у виконанні проекту, звітності та моніторингу,
- 3) нести відповідальність у випадку будь-якого порушення в його власних заявлених витратах, і повинен відшкодувати бенефіціару (головному партнеру) суми, витрачені не за призначенням.
- 4) сприяти проведенню аудиту всіма відповідними Євроустановами, Спільним Органом Управління та органами влади, включно з веденням документації відповідно до Статті 45 Правил Реалізації та відповідних положень PRAG.

Проект буде представлений бенефіціаром (головним партнером), який буде діяти як єдина безпосередня зв'язна ланка між проектом та спільними структурами, що виконують Програму. Створення ефективного партнерства, яке б забезпечувало відповідне та якісне виконання проекту, є обов'язком бенефіціара (головного партнера).

Тендерні процедури на рівні проектів залежать від країни бенефіціара (головного партнера) або партнера, який проводить тендер. Бенефіціари (головні партнери) і партнери, розташовані у Польщі, повинні дотримуватись польського законодавства про державні закупівлі. Бенефіціари (головні партнери) і партнери, що розташовані в Білорусі та Україні повинні дотримуватись *Практичного Посібника з контрактних процедур для зовнішньої діяльності ЄС*.

Захід 3.2 (Ініціативи місцевих громад)

Захід 3.2 буде здійснюватись за допомогою парасолькових проектів. Парасольковий проект – це проект, в якому представлений один головний партнер (бенефіціар) і багато інших партнерів. Кожен партнер виконує якусь певну частину проекту (так званий мікро-проект). Вся діяльність з мікро-проектів в рамках парасолькового проекту повинна складати єдиний проект із спільними цілями. Діяльність мікро-проектів буде описана в проектній пропозиції для парасолькових проектів. Рішення щодо мінімального та максимального бюджету парасолькових проектів, так само як і мінімального та максимального бюджету мікропроекту буде прийматись Спільним Органом Управління. Перевага буде надаватись проектам з бюджетом понад 350 000 Євро.

Лише ті бенефіціари, які мають відповідні можливості та розташовані на Території дії Програми, можуть брати участь у подачі пропозицій парасолькових проектів. У Польщі це можуть бути Єврорегіони та інші організації, що мають відповідний досвід у виконанні проектів, що фінансуються ЄС, бажано транскордонних проектів. У Білорусі та Україні це можуть бути інші організації, що мають відповідний досвід у виконанні транскордонних проектів.

Процедури подачі заявок, оцінювання та укладання контрактів для парасолькових проектів будуть такими самими, як і для інших заходів Програми. Буде діяти спеціальний оціночний комітет для проведення технічної оцінки пропозицій парасолькових проектів. Бенефіціар у парасольковому проекті нестиме повну юридичну та фінансову відповідальність за виконання парасолькового проекту. Лише він несе відповідальність перед Спільним Органом Управління за операційну та фінансову діяльність всіх його партнерів.

2.5. Інформація, реклама та використання мов

Спільний Орган Управління відповідає за інформацію та рекламу діяльності Програми з метою залучення якомога ширшого кола учасників. З цією метою до Програми додається План з Інформації та Комунікації, який визначає цілі, цільові групи та стратегію діяльності. Для цієї діяльності повинен бути створений індикативний бюджет в рамках бюджету на технічну допомогу. В річні звіти включається відповідний розділ з інформації та комунікації. У Програмі застосовуються рекомендації щодо візуальної ідентифікації для зовнішньої діяльності ЄС.

Громадськість і, зокрема, потенційні бенефіціари, відповідним чином інформуються Спільним Органом Управління, Спільним Технічним Секретаріатом і представництвами про цілі Програми, передумови для отримання фінансування та окремі процедури, яких слід дотримуватись.

Спільні структури (СМК, СОУ, СТС, оціночні комітети) Програми користуватимуться англійською мовою як робочою. Проектні заявки можуть подаватись англійською або рідною мовою, за рішенням Спільного Моніторингового Комітету, прийнятим на його першому засіданні.

Витрати на здійснення усного та письмового перекладу закладені і визначені в бюджетах технічної допомоги а для проектів – у їхніх бюджетах.

Додаток 1. План з інформації та комунікації

Головна мета інформаційної та рекламної діяльності

Головна ціль інформаційної та рекламної діяльності – надання бенефіціарам і потенційним бенефіціарам, а також широкій громадськості, доступу до інформації щодо Програми Транскордонного Співробітництва Польща - Білорусь-Україна на 2007-2013 роки та джерел її фінансування, а також зміцнення співробітництва між країнами-партнерами, що беруть участь у Програмі, і більш ефективного виконання Програми.

Ця мета буде досягнена шляхом:

- Надання постійної і широкої інформації щодо можливостей одержання фінансування (грантів), в тому числі про цілі, пріоритети та заходи Програми, а також що потрібно зробити для отримання фінансування, а також про критерії відбору та оцінки проектів,
- Регулярного інформування широкої громадськості про стан виконання Програми, зокрема, про результати наданої підтримки та позитивний досвід спільних проектів,
- Забезпечення візуальної ідентифікації про фінансування ЄС.

Цільові групи і рівень поширення інформації

Для максимального підвищення ефективності потоку інформації, і як результат, для підвищення ефективності виконання самої програми, інформаційна та рекламна діяльність повинна проводитись на двох рівнях: зовнішньому та внутрішньому. Перший стосується бенефіціарів і потенційних бенефіціарів Програми, зокрема:

- Регіональних і місцевих органів влади та інших державних інституцій,
- Регіональних і місцевих організацій,
- Єврорегіонів,
- Професійних та бізнес- асоціацій,
- Неурядових і неприбуткових організацій, зокрема, організацій, що працюють в сфері захисту довкілля, підтримки підприємництва, розвитку туризму, підтримки освіти, культурних організацій, навчальних закладів тощо,

а також широкої громадськості, включаючи ЗМІ та осіб, що цікавляться Програмою в наукових цілях.

Внутрішня комунікація головним чином буде стосуватися інституцій, залучених до виконання Програми.

Інституції, залучені до інформаційної та рекламної діяльності

Спільний Орган Управління відповідає за координацію інформаційної діяльності та сприяння і Спільний Орган Управління передаватиме певні повноваження Спільному Технічному Секретаріату. Спільний Технічний Секретаріат відповідатиме за виконання Плану з інформації та комунікації для Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки, а також за представлення ходу виконання Плану у формі річного звіту. Окрема інформаційна і рекламна діяльність повинна проводитись у співпраці із СТС.

Спільний Орган Управління відповідає за виконання цієї діяльності в цілому, а також за поширення інформації про Програму. З цією метою буде здійснюватись моніторинг роботи Спільного Технічного Секретаріату та інших інституцій і організацій, залучених до виконання Програми.

Кожна країна-учасниця відповідає за інформування як бенефіціарів, так і широкої громадськості щодо цілей, пріоритетів та можливостей отримання підтримки в рамках Програми. З цією метою країни можуть організовуватись регіональні контактні пункти, агентства або інші установи, які поширюватимуть таку інформацію у тісній співпраці із Спільним Технічним Секретаріатом.

Стратегія та зміст інформаційної і рекламної діяльності

Інформаційна та рекламна діяльність насамперед повинні забезпечувати прозорість процедур підтримки в рамках Програми, та надавати об'єктивну і повну інформацію з наступних питань:

- цілі,
- пріоритети,
- заходи,
- можливі суб'єкти підтримки,
- принципи прийнятності витрат,
- розмір фінансування ЄС,
- процедури оцінювання заявок,
- оголошення конкурсу проектних заявок,
- контактні пункти на національному рівні, які можуть надавати інформацію про Програму.

Більш того, громадськість повинна постійно одержувати інформацію про хід реалізації Програми та приклади найкращих проектів.

Логотип Програми

Для ідентифікації Програми буде розроблено логотип Програми. Він буде пов'язаний з логотипом Програми Добросусідства Польща-Білорусь-Україна 2004-2006, на основі якого і буде розроблено нове графічне зображення. Спільний логотип Програми буде розміщено на всіх промоційних та інформаційних

матеріалах, веб-сторінці та офісах установ, які поширюють інформацію серед бенефіціарів. Логотип також буде застосовуватись для реклами окремих проектів.

Основні канали комунікації

Для поширення інформації про Програму будуть використовуватись наступні канали комунікації:

а) Інтернет: буде створено веб-сторінку Програми. Спільний Технічний Секретаріат відповідатиме за її адміністрування та оновлення.

Основна інформація стосовно Програми, включаючи Програмний документ, буде розміщена на веб-сторінці англійською, польською, російською та українською мовами (мова обиратиметься на стартовій сторінці). Вона включатиме інформацію про цілі та зміст Програми, законодавчу базу, процедури подання заявок та відбору проектів, а також про контактних осіб та новини. Окрім цього, веб-сторінка забезпечуватиме доступ до всіх важливих документів Програми й міститиме корисні посилання, включаючи посилання на установи, які координують виконання Програми. Веб-сторінка також представлятиме інформацію про найважливіші події, зустрічі та семінари, пов’язані з Програмою. Технічна інформація (документи, крім програмного документа) будуть друкуватися англійською мовою.

б) традиційні засоби масової інформації (преса, радіо, телебачення)

Інформація про Програму буде головним чином друкуватись і поширюватись через пресу, а також радіо і телебачення. Ці засоби масової інформації будуть в основному використовуватись для надання інформації про поточні події і для представлення досягнень Програми.

Планується проведення інформаційної кампанії по Програмі.

Спільний Технічний Секретаріат за дорученням Спільного Органу Управління співпрацюватиме із засобами масової інформації над конкретними проектами спільно з установами, яким доручено виконання Програми.

Більш того, в межах своїх проектів бенефіціари можуть налагоджувати і власні контакти із засобами масової інформації. При необхідності Спільний Технічний Секретаріат надаватиме підтримку у цьому.

в) публікації

Програмний документ буде розміщений на веб-сторінці в електронній формі англійською, польською, російською і українською мовами. Також на вимогу будуть надаватися його паперові копії.

Інші більш детальні документи будуть розміщені польською та англійською мовами на веб-сторінці. Також на вимогу будуть надаватися їхні паперові копії.

Буде видано багатомовну брошуру по Програмі Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013. В основному вона надаватиме інформацію про законодавчу базу, критерії відбору проектів, головні цілі та заходи Програми. Окрім друкованого видання, її електронна версія буде також доступна на веб-сторінці. При необхідності будуть друкуватись інші інформаційні матеріали.

Всі публікації будуть відповідним чином позначені і міститимуть інформацію про фінансування ЄС.

г) Заходи

Такі заходи, як конференції, інформаційні зустрічі, семінари та тренінги, організовані з метою прозорого та ефективного виконання Програми, є найважливішим інструментом для інформування відповідальних адміністративних органів, бенефіціарів та інших установ через обмін інформацією та спілкування. Більш того, такі події стануть необхідною платформою для представлення досягнутих результатів та успішних прикладів, тобто позитивного досвіду.

Індикативний бюджет

Спільний Орган Управління здійснюватиме всі необхідні інституційні, адміністративні, індивідуальні та фінансові заходи для виконання Плану з Інформації та Комунікації. Тому кошти, призначені для інформації та комунікації, закладені в індикативному бюджеті технічної допомоги Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013.

ДОДАТОК 2. ОЦІНКА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Цей додаток, зокрема, включає:

- 1) Резюме Звіту про стан довкілля нетехнічною мовою, згідно Додатку I (j) Директиви SEA та ст.41 п.12 Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL);
- 2) Звіт, передбачений Статтею 9(1)(b) Директиви та ст. 44 п.2 Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL), що містить короткий огляд того, наскільки були враховані результати обговорень проблем довкілля та висловлені думки і причини вибору Програми при наявності альтернативних варіантів. Він також включає опис заходів, по яких було прийняте рішення стосовно здійснення моніторингу, передбаченого в Статті 10 (моніторинг).

Всі зацікавлені особи матимуть доступ до даного звіту і кінцевого програмного документа на веб сторінках, з можливістю одержання консультацій; в окремих випадках документи також будуть надсилатись електронною поштою зацікавленим особам.

1. Резюме Стратегічної Оцінки стану довкілля нетехнічною мовою для Проекту ЄІСП Польща-Білорусь-Україна для Програми Транскордонного Співробітництва на 2007-2013 роки (відредаговано)

1.1 Формальна основа, цілі та сфера дії

Ця стратегічна оцінка стану довкілля відповідно до інструкцій²⁰ ЄС та положень Акту Закону РП про захист навколишнього середовища (EPL)²¹ створюється як окремий документ до проекту Програми. В Польщі він існує під назвою «Прогноз Оцінки стану довкілля» (EAP) згідно з Директивою SEA, Звітом про стан довкілля. Він був створений на основі Закону РП про захист навколишнього середовища та відповідно до рекомендацій органів влади, які визначають його обсяг та зміст відповідно до чинного законодавства. В даному випадку обсяг було визначено Міністерством з питань довкілля та Головним санітарним інспектором.

Коли «Прогноз оцінки стану довкілля» буде виконано, орган, який готує проект документа (в даному випадку, Міністерство Регіонального Розвитку Польщі) подає як сам документ, так і «Прогноз оцінки стану довкілля» органам влади, які надавали консультації в рамках EAP, з метою отримання їх експертизи. Завдяки географічному характеру стратегічного документа також є до уваги прийнято положення про транскордонний вплив (згідно з Конвенцією Espoo).

Відповідно до Пункту 2 Ст. 43 Акту EPL, а також Ст. 6.4 Директиви SEA, участь широкої громадськості є важливим елементом оцінки впливу програм та планів на довкілля. Практичною рекомендацією органу, який готує проект Програми, є проведення консультацій з громадськістю щодо проектів обох документів (Програми та EAP) і врахування отриманих коментарів при складанні остаточних версій.

²⁰ Директива 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінку наслідків виконання певних планів та програм по захисту довкілля – Стратегічна Оцінка стану довкілля (Директива SEA OJ EC L 197 від 21.07.2001), яка вступила в силу 21 липня 2004 року.

²¹ Dz. U. of 2008 No 25 p.150 – Повідомлення маршалка сейму Польщі від 23 січня 2008 щодо оголошення однорідного тексту постанови – Закон про захист навколишнього середовища

Враховуючи міжнародний характер документа, дебати повинні відбуватись за участі представників білоруської та української громадськості.

Метою SEA є визначення загальних прямих та непрямих можливих впливів на довкілля ЄІСП Польща-Білорусь-Україна (ПБУ) для Програми Транскордонного Співробітництва під час консультацій трьох Партнерів Програми.

В цьому звіті обговорюється структура та зміст проекту Програми та визначаються цілі захисту довкілля. В його головному розділі аналізується можливий екологічно раціональний розвиток в аспектах довкілля, пов'язаний з впливом виконання пріоритетів та заходів, визначених в проекті Програми. Таким чином всі пріоритети були проаналізовані і на основі цього були визначені ризики, які можуть виникнути під час виконання Програми. Окрім цього, документ містить прогнозовані оцінки стану навколишнього середовища в регіоні, що аналізується. Висновки SEA можна коротко викласти в декількох основних положеннях.

1.2 Методологія

Метод, що застосовується, є фундаментальним методом порівняльного аналізу телеологічних положень проекту Програми з моделями управління у сфері захисту довкілля та реалізації сталого розвитку, прийнятими у відповідних країнах. Такі моделі базуються на офіційних документах (угодах, конвенціях, директивах, законах та договорах, на світовому, європейському та регіональному рівні). Порівняльний аналіз був здійснений шляхом класифікації й оцінки, з визначенням допустимого рівня розходжень між моделями й правилами. Здійснювалось порівняння відповідних таблиць та матриць.

1.3 Регіон

Територія дії Програми охоплює південно-східну частину Балтійського басейну (за винятком невеликої частини території України) і є адміністративно розмежованою.

В Польщі вона включає Кросненсько-Перемишльський (Підкарпатське воєводство), Білостоцько-Сувальський (Підляське воєводство), Бяло-Підляський і Хелмсько-Замосцинський (Люблінське воєводство), Остролецько-Седлецький (Мазовецьке воєводство) регіони, а також як прилеглу територію співпраці наступні субрегіони: Жешувсько-Тарнобжезький (Підкарпатське воєводство), Ломжинський (Підляське воєводство) і Люблінський (Люблінське воєводство). В Білорусі Програма охоплює повністю Гродненську і Брестську області, сім західних районів Мінської області і, як прилеглу територію співпраці, 15 східних районів цієї області та Гомельської області. В Україні вона охоплює Львівську, Волинську і Закарпатську області, і, як прилеглі території співпраці, Рівненську, Тернопільську та Івано-Франківську області.

Загальна площа виділеного регіону становить понад 316 300 км², з яких 44% в Білорусі, 32% в Україні та 24% в Польщі.

1.4 Стан довкілля

Територія Програми належить до найбільш цінних, з точки зору природного середовища, регіонів Європи. Тому виправданим буде спрямування пріоритетів розвитку у такі сфери, які не становлять загрози вичерпання природних ресурсів або порушення рівноваги між діяльністю людини й потребами природи. Характерні ознаки цієї території роблять її унікальним, складним і надзвичайно привабливим продуктом

Вони є наступними:

- Низька густина населення, у відповідності до природних умов, окремі території, де флора та фауна збереглися у відносно незміненому вигляді, що є рідкістю навіть для охоплених Програмою країн;
- Чисте повітря, найчистіше в цій частині Європи;
- Вода загалом хорошої якості, забруднення здебільшого комунальними стоками та відходами сільськогосподарського виробництва;
- Неповторна різноманітність природної системи, багатство гідрогенічних екосистем, існування рідкісних видів, для яких необхідно створення спеціальної системи захисту;
- Гарні лісові ландшафти (в тому числі пущі), озера, луки;
- Можливість співіснування з природою, що не зазнала змін цивілізації;
- Багатство культур, традицій, та звичаїв;
- Смачна, традиційна, здорова кухня, сприятливі умови для виробництва здорових харчових продуктів та розміщення об’єктів “зеленої промисловості”.

На жаль, ця територія не позбавлена екологічних загроз.

На сьогодні на території ПБУ рівень забруднення не збільшується. Існують лише місцеві джерела забруднень (енергетика і транспорт). Обробка міських відходів, особливо в сільських районах, все ще є технологічно примітивною і неефективною. Поверхневі води є евтрофними, так само як витoki річок. Практично взагалі немає річок, якість води в яких була б найкращої якості, придатної для безпосереднього споживання людиною, хоча, з іншого боку, практично зовсім немає повністю деградованих вод. Якість озер покращується, 30% з яких можна класифікувати як такі, що не перебувають під загрозою зникнення через деградацію.

З боку промисловості, вплив на атмосферу, гідросферу, ґрунти, біосферу на цій території є середнім або малим. Серйозну небезпеку для довкілля становлять промислові майданчики, гірничо-добувні території та військові зони, які вже не використовуються, яких багато в цьому регіоні, і які часто перебувають в поганому стані, що призводить до серйозної шкоди для ландшафтів і негативно впливає на стан ґрунту, води і рослинності.

Східні райони Білорусі та України постраждали від одного з найбільших екологічних лих – аварії на Чорнобильському ядерному реакторі. Величезні території, особливо в Гомельській області, все ще вважаються забрудненими і практично не використовуються. Забруднення все ще спостерігається і в Україні, і в меншій мірі на північному сході Польщі. Рівень небезпеки все ще локально значний, що обмежує можливість збирання врожаїв та використання природних ресурсів.

Інтенсивні меліораційні роботи, які проводились в цих регіонах, мали серйозний негативний вплив на довкілля, найбільш інтенсивний характер спостерігається в Поліссі.

Територія Програми характеризується великою різноманітністю флори, особливо в регіонах Біловезької Пущі, Августовському та Карпатському регіонах (Біловезькі, Августовські та Карпатські ліси), а також в долинах річок Бугу, Нарви, Бебжи, Верхнього Дністра та Тиси. Фауна в основному складається з ссавців, рептилій та хижих птахів, а також болотяних та водних птахів.

На Території Програми можна виділити сім транскордонних регіонів особливої природної та культурної цінності. Вони включають, починаючи з півночі: комплекс лісів, що оточують Августовський Канал (Августовський, Гродненський і Дайнавський ліси), Біловезьку Пущу, Побужжя Підляське, Полісся Влодавське, Дубенська низовина, пагорби Розточчя, Перемишльська долина Сяну (дуга ріки Сян біля Перемишля), гори Бещади й їхнє передгір'я.

Основні зони захисту довкілля займають понад половину транскордонного регіону ПБУ. Слід звернути увагу на те, що в цій частині Середньої Європи існують деякі надзвичайно рідкісні, як з точки зору екології, так і з точки зору ландшафту, елементи довкілля. Їх не можна знайти майже в жодному іншому місці Європи, навіть світу. Ці елементи цінуються натуралістами та туристами і утворюють унікальне природне середовище і різноманітність ландшафту

Нещодавно створені ділянки NATURA 2000, для птахів – Зони Спеціального Захисту, для ареалів видів – Спеціальні Зони Збереження, мають тут особливу вагу. Мережа NATURA 2000 охоплює всі польські Національні парки (6), а також довгий перелік інших ділянок (NATURA 2000 в регіоні ПБУ включає 95 ділянок). Приблизно така сама кількість відповідних зон розташована з Білоруського та Українського боку.

1.5 Пріоритети Програми

Проект Програми є стислим документом, що висвітлює питання, які потенційно цікавлять всі три сторони. Було визначено певні потенційні згруповані напрямки розвитку. Було визначено пріоритети, і для досягнення цих пріоритетів розроблялись заходи.

Глобальна мета Програми – сталий соціальний та економічний розвиток, який досягається через транскордонне співробітництво та інтеграцію. Це положення є близьким до загальних ідей сталого розвитку.

Соціо-економічний аналіз, на якому базуються програмні пріоритети та заходи, містить пряме посилання на екологічні проблеми та заходи, які потрібні для їхнього вирішення. Аналіз ідентифікує потребу в покращенні інфраструктури захисту довкілля та екологічної свідомості населення прикордонних територій. Також він виділяє потенціал для створення переваг прикордонних регіонів в проблемах довкілля, що полягають в красі та низьких рівнях забруднення.

Перший програмний пріоритет – підвищення конкурентоздатності транскордонних територій. З екологічної точки зору тут потрібно виділити два аспекти. Підвищення конкурентоздатності в просторовому розумінні, в Європі, тепер супроводжується чітким підвищенням рівня технічної інфраструктури та появою критеріїв сталого розвитку, що підходять для бізнесових операцій. Більш того, території з низьким рівнем розвитку підвищують свою конкурентоздатність переважно завдяки розвитку сфери послуг, в тому числі нематеріальних. Обидва вищезазначені аспекти можуть позитивно або нейтрально впливати на довкілля. Цей пріоритет досягається завдяки виконанню наступних дій:

Захід 1.1. Покращення умов для підприємництва

Захід 1.2. Розвиток туризму

Захід 1.3. Покращення доступу до регіону

Це означає покращення умов, що сприяють розвитку туризму, в тому числі кваліфікований (наприклад, екологічний) туризм, покращення доступності регіону та можливості розвитку бізнесу загалом і, зокрема, в секторі малих та середніх підприємств. Такі основні положення дій є зрозумілими, й екологічно правильними.

З екологічної точки зору діяльність, передбачена в другому пріоритеті стосовно покращення стандартів життя, є дуже важливою:

Захід 2.1. Захист природного середовища на прикордонних землях

Захід 2.2. Ефективні та безпечні кордони

Покращення умов довкілля, перш за все, ситуації з викидами, і покращення безпеки громадян і безпеки кордонів, безпосередньо вказані в пріоритеті. Важливим елементом є посилення контролю на випадок повені. Другий пріоритет прямо стосується принципів сталого розвитку.

Третій пріоритет полягає в співробітництві місцевих громад, включаючи контакти з підтримки ініціатив громад та їхньої діяльності:

Захід 3.1. Побудова можливості регіонального та локального транскордонного співробітництва

Захід 3.2. Ініціативи місцевих громад

Цей пріоритет опосередковано сприяє принципам сталого розвитку, оскільки він передбачає залучення місцевих ініціатив з боку органів місцевої влади, які найкраще знайомі з екологічною ситуацією.

Програма має чітко виражений про-екологічний характер. Зокрема, програма ставить наголос на сталому розвитку сільського господарства (сільське господарство, харчова промисловість, лісове господарство), включаючи запровадження нових видів економічної та соціальної діяльності та захист природних ресурсів (особливо води, повітря та живих організмів), щоб передати їх майбутнім поколінням, і разом з тим використовувати їх для задоволення потреб теперішніх поколінь. Пріоритети та заходи тісно пов'язані з геополітичним розташуванням регіону, з одного боку, і його природними й демографічними особливостями, та його традицією, культурою та історією, з іншого боку.

Завдяки цьому, не буде загострення ризиків для навколишнього середовища в районах, що розглядаються. Навпаки, завдяки Програмі негативний вплив на довкілля буде зменшуватись. Можна сказати, що виконання Програми зробить свій внесок у зменшення екологічних конфліктів, що існують в цьому регіоні, в покращення та більш економне використання ресурсів навколишнього середовища. Вона скерує тенденції споживання та структуру випущеної продукції та послуг в спокійніше русло для довкілля і поряд з тим сприятливіше для людей.

1.6 Цілі захисту довкілля

Цілі захисту довкілля, визначені на міжнародному, європейському, національному та регіональному рівнях, можна поділити на дві основні групи: запобігання глобальним небезпекам, включаючи такі, що виникають в результаті виснаження ресурсів нашої планети, і такі, що в дуже широкому сенсі пов'язані з екологічною безпекою та екологічною свідомістю організацій, що функціонують в даному суспільстві. Головна і глобальна мета – слідування ідеї та принципам сталого розвитку і підвищення якості навколишнього середовища, вона є наскрізною у всіх стратегічних документах.

Проведення аналізу національних, двосторонніх, міжнародних та глобальних стратегічних документів зробило можливим поєднання ключових стратегічних цілей, пов’язаних із захистом довкілля, із сприянням сталому розвитку.

Програма ПБУ, в більшості своїх аспектів, стосується ключових гасел та принципів сталого розвитку. В спеціальних таблицях, розміщених в повній версії Звіту SEA, подаються численні прямі та непрямі посилання на головну мету, яка представляє ідею та принципи сталого розвитку.

Програма чітко пов’язана із стратегією сталого розвитку ЄС, що обговорюється вище, і навіть пропонує регіональну підтримку.

1.7 Суттєвий вплив на навколишнє середовище

Звіт не вбачає жодних серйозних небезпек для навколишнього середовища, які б виникли в результаті виконання Програми. Небезпеки, якщо такі і виникнуть, будуть вирішені за допомогою спільно розроблених методів (наприклад, «Оцінка впливу на стан довкілля»).

Програма не містить положень, які б створювали необхідність або явні наміри розміщення великих індустріальних центрів/структур та значної концентрації населення в цьому регіоні.

Буде важко швидко відреагувати на численні небезпеки для навколишнього середовища, спричинені сільським господарством, яке є значним в цьому регіоні. Спостерігається значна недостатність внесення інвестицій в найпростіше обладнання, щоб захистити від негативного впливу води, ґрунт, ландшафт та генетичні ресурси. В цьому контексті ключовим методом для уникнення збільшення загроз є просвітницька діяльність.

1.8 Пом’якшуючі заходи, альтернативи, моніторинг та оцінювання навколишнього середовища

SEA повинна визначати види діяльності, пов’язані з Програмою, які можуть мати значний вплив на довкілля, і сформулювати перелік рекомендованих пом’якшуючих заходів. Також вона повинна вивчати альтернативи та вказувати, які заходи з моніторингу та оцінки стану довкілля повинні проводитись.

Беручи до уваги пом’якшуючі заходи для потенційних проектів, які виконуватимуться в рамках Програми, побудова нових або покращення існуючих пропускних пунктів на кордонах має особливо велике значення. Загальний принцип, якого потрібно дотримуватись в даному регіоні - прикордонні переходи розміщуються на перетині долини, а не русла річки.

Очікується збільшення чисельності проектів з управління відходами. В цьому контексті достатньо буде дотримуватись стандартів ЄС. Ще одна група очікуваних інвестицій, пов’язаних із захистом навколишнього середовища, складається з проектів управління водами та стічними водами. Тут технологічний напрямок повинен враховувати особливий характер поселень та сприяти індивідуальним шляхам управління стічними водами. Розвиток підприємств та різного виду послуг потребують впровадження екологічно нешкідливих джерел енергії та технологій (особливо, опалення з використанням місцевої сировини, зменшення числа непотрібного транспорту та сприяння раціональним архітектурним рішенням).

Було б доцільно в рамках додаткової програми створити екологічні стандарти для зони ПБУ для таких секторів управління, як будівельні послуги, обробка продуктів

харчування, місцевий транспорт, висаджування рослин, обробка відходів, системи водопостачання та водовідведення, туризм.

Проекти, які здійснюються у зв'язку з Програмою, якщо необхідно, повинні охоплюватись процедурами Оцінки Впливу на стан довкілля. Необхідно врахувати всі постійні або тимчасові значні впливи на довкілля та історичні будівлі, включаючи прямі, непрямі, другорядні та накопичені впливи в короткостроковому, середньому та тривалому періодах.

Необхідно розрізнити впливи на біосферу та ландшафт, а вплив на ділянки NATURA 2000 необхідно розглядати окремо.

Програма містить транскордонний аспект, а партнери ще не розробили процедуру консультацій щодо прикордонних інвестицій, що може значно впливати на довкілля. Такі процедури були визначені ЄС і їх визнають в більшій частині Європи. Програма могла б зробити вклад в пошук способу реагування на це питання.

В принципі, Програма ПБУ побудована так, щоб зменшити несприятливі тенденції у змінах умов довкілля. Але важливо спробувати та впровадити організаційні заходи, які роблять можливим зменшення ризиків для довкілля, якщо такі існують, відповідно до виконання Програми. Вони можуть включати оцінювання впливу на навколишнє середовище в результаті виконання Програми, із залученням широкої громадськості до прийняття рішень з питань виділення коштів на проекти, систематичної оцінки проектів та розробки критеріїв захисту довкілля для відбору проектів. Питання моніторингу стану довкілля в ході Програми ПБУ є особливо важливим в цьому регіоні, але масштаб Програми не може створювати можливості для впровадження окремого дослідження та моніторингу і системи мір.

Пропонується, що в Програму має бути включено декілька ознак, які враховуватимуть певні аспекти навколишнього середовища. Вони включатимуть роль домогосподарств у продукуванні стічних вод, міських відходів, необхідне відновлення земель, кількість агро та еко туристичних господарств та місцевих екологічних організацій, рух транспорту на туристичних пунктах пропуску та інші ознаки.

Всі стратегічні документи повинні супроводжуватись системою, яка оцінює прогрес у реалізації цих документів. Програма передбачає таку процедуру. Програма містить відповідні рекомендації, які є придатними для моніторингу та вдосконалення як самої Програми, так і ряду задач, що з неї випливають. З точки зору захисту довкілля методи оцінювання потрібно пропонувати разом із пакетом ознак, що охоплюють екологічний та еко-еволюційний аспекти.

В Польщі затверджені стратегічні документи повинні оцінюватись кожних два роки, а перевірятись і доповнюватись кожних чотири роки.

1.9 Висновки

Звіт SEA був складений у відповідності з основними проблемами сталого розвитку і не передбачає жодного загострення ризиків для довкілля на Території Програми. Навпаки, вказані в ній пріоритети свідчать про те, що тиск на довкілля буде зменшуватись. Зокрема, реалізація визначених заходів, пов'язаних з окремими пріоритетами, повинна призводити до:

- Стабілізації стану повітря на всій території, ліквідації місцевих джерел забруднення повітря та, у певній мірі, збільшенні викидів транспортних засобів;

- Поступового покращення якості води, в тому числі кращого доступу до здорової питної води, і, на жаль, загострення проблем, пов'язаних із необмеженим доступом до водних ресурсів;
- Стабілізації якості ґрунтів, земель, ландшафту й рослинності;
- Покращення структури захисту довкілля;
- Покращення у сфері управління відходами;
- Значного покращення у сфері просторового планування, покращення санітарних умов населених пунктів;
- Підвищення рівня екологічної свідомості;
- Створення в регіоні ПБУ проєкологічних підприємств, зеленого туризму, виробництва безпечного для довкілля (джерела відновлювальної енергії, екологічна наука й техніка, відновлення й повторне використання).

Програма складена реалістично і повинна добре сприйматися неурядовими екологічними організаціями та громадянами, для яких небайдужий стан довкілля.

2. Стратегічна Оцінка стану довкілля для ЄІСП Програми Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2007-2013

Звіт про стан довкілля

Вступ

Стратегічна Оцінка стану довкілля (SEA) проводилась в проєкті Програми відповідно до Положень ЄС²² та польського Закону про захист навколишнього середовища (EPL). SEA проводилась відповідно до рекомендацій Міністерства з питань Довкілля та Головного санітарного інспектора Польщі, які визначали її область дії відповідно до законодавчих вимог. Був розроблений проєкт Звіту про стан довкілля, цей звіт і проєкт програмного документа були подані на обговорення до національних органів охорони довкілля в трьох країнах, а також широкій громадськості. Беручи до уваги регіональний аспект Програми, консультації проводились у основній та прилеглий територіях співпраці Польщі, Білорусі та України.

Даний звіт був створений для затвердження ЄІСП Програма Транскордонного Співробітництва Польща-Білорусь-Україна на 2007-2013 роки. Офіційний звіт показує, яким чином аналіз стану довкілля враховувався при розробці Програми, згідно вимог Директиви SEA²³. Зокрема, у ньому описано наступне:

1. яким чином аспекти охорони довкілля були відображені в Програмі,
2. яким чином рекомендації та коментарі звіту про стан довкілля були включені до Програми і я були к враховані результати консультацій,
3. причини вибору затвердженої програми з-поміж інших раціональних альтернатив.

²² Директива 2001/42/ЄС від 27 червня 2001 року про оцінку впливу виконання певних планів та програм на довкілля – Стратегічна Оцінка стану довкілля (SEA) Директива ОJ EC L 197 від 21.07.2001, яка вступила в силу 21 липня 2004 року.

²³ Стаття 9(b) Директиви 2001/42/ЄС

Звіт також містить інформацію про те, як проводитиметься моніторинг впливу на довкілля та надаватиметься інформація про методи та частоту аналізу реалізації положень Програми.

1. Врахування екологічних аспектів у Програмі

Загальні зауваження до Програми

Соціально-економічний аналіз, на якому базуються програмні пріоритети та заходи, ідентифікує потребу в покращенні інфраструктури захисту довкілля та екологічної свідомості населення прикордонних територій. Також він виділяє потенціал для створення переваг прикордонних регіонів в проблемах довкілля – це краса природи та низький рівень забруднення.

Загальна мета Програми – сталий соціальний та економічний розвиток, який досягається за допомогою транскордонного співробітництва та інтеграції. Мета є близькою до загальної ідеї сталого розвитку.

Перший програмний пріоритет – підвищення конкурентоздатності транскордонних територій. З екологічної точки зору тут потрібно виділити два аспекти. Підвищення конкурентоздатності в просторовому розумінні, в Європі, тепер супроводжується чітким підвищенням рівня технічної інфраструктури та появою критеріїв сталого розвитку, що підходять для бізнесових операцій. Більш того, території з низьким рівнем розвитку підвищують свою конкурентоздатність переважно завдяки розвитку сфери послуг, включаючи нематеріальні послуги. Обидва вищезазначені аспекти можуть позитивно або нейтрально впливати на довкілля.

З екологічної точки зору діяльність, передбачена в другому пріоритеті стосовно покращення стандартів життя, є дуже важливою. Покращення умов довкілля, перш за все ситуації з викидами, а також покращення безпеки громадян і безпеки кордонів безпосередньо вказані в пріоритеті. Важливим елементом є посилення контролю на випадок поєнві. Другий пріоритет прямо стосується принципів сталого розвитку.

Третій пріоритет полягає в співробітництві місцевих громад, включаючи контакти з підтримки ініціатив громад. Цей пріоритет опосередковано сприяє принципам сталого розвитку, оскільки він передбачає залучення місцевих ініціатив з боку органів місцевої влади, які найкраще знайомі з екологічною ситуацією.

Стратегічна оцінка стану довкілля

Потенційний вплив виконання Програми на довкілля оцінюється у звіті SEA. SEA зосереджується на питаннях довкілля, а також, в ширшому розумінні, на зв'язку Програми з цілями та принципами сталого розвитку. Метод, який застосовується, є одним з методів порівняльного аналізу цілеспрямованих положень проекту Програми з моделями управління захистом довкілля та реалізації сталого розвитку, прийнятими у відповідних країнах. Ці моделі походять від формально прийнятих документів, таких як угоди, конвенції, директиви, закони та договори, як по всьому світу, в Європі та на регіональному рівні. Порівняльний аналіз проводився шляхом класифікації та оцінки, з певним рівнем допуску можливих відмінностей між моделями та правилами. Він проводився шляхом порівняння таблиць та матриць.

Згідно висновку звіту SEA, реалізація Програми не призведе до загострення ризиків для довкілля на Території Програми. Навпаки, вказані в ній пріоритети свідчать про те, що негативний вплив на довкілля буде зменшуватись.

Було визнано, що Програма носить про-екологічний характер. Зокрема, реалізація визначених заходів, пов'язаних з окремими пріоритетами, повинна призводити до:

- Стабілізації стану повітря на всій території, ліквідації місцевих джерел забруднення повітря та, у певній мірі, збільшенні викидів транспортних засобів;
- Поступового покращення якості води, в тому числі кращого доступу до здорової питної води, і, на жаль, загострення проблем, пов'язаних із необмеженим доступом до водних ресурсів;
- Стабілізації якості ґрунтів, земель, ландшафту й рослинності;
- Покращення структури захисту довкілля;
- Покращення у сфері управління відходами;
- Значного покращення у сфері просторового планування, покращення санітарних умов населених пунктів;
- Підвищення рівня екологічної свідомості;
- Створення в регіоні ПБУ проекологічних підприємств, “зелених змагань”, зокрема, кваліфікованого туризму, виробництва безпечного для довкілля (джерела відновлювальної енергії, екологічна наука й техніка, відновлення й повторне використання).

2. Як в Програмі повинні враховуватись звіт по довкіллю та результати консультацій з органами влади та громадськістю

План консультаційного процесу

Для обговорення проекту програмного документа та Звіту SEA були проведені консультації серед відповідних органів влади та широкої громадськості усіх трьох країн.

В консультаційному процесі були задіяні зацікавлені особи з основної та прилеглої територій Програми в Польщі, Білорусі, Україні. Були залучені організації, що займаються захистом природного середовища, наприклад, неурядові організації, що працюють в сфері екології та охорони довкілля, дослідницькі та наукові установи, місцеві бізнес-асоціації, освітні заклади, місцеві та регіональні органи влади відповідальні за захист довкілля та здоров'я. Вони також мали можливість надіслати письмові коментарі.

В таблиці нижче детально описується процес проведення консультацій.

Процес	Опис
Консультації відповідних національних органів влади в Польщі	Зміст звіту SEA, а також звіт SEA та проект програмного документа подавались для консультацій до Міністерства з питань довкілля та Головного санітарного інспектора Польщі.
Консультації відповідних національних органів влади в Білорусі та	Консультації проводили Міністерство з питань довкілля в Україні та Міністерство Природних ресурсів та захисту довкілля в Білорусі. В Білорусі додаткові частини Звіту були перекладені на вимогу Міністерства.

Україні	
Консультації широкої громадськості в Польщі	Слухання із залученням громадськості проводились: в Жешуві 18 червня 2007 року (102 представники організацій та представники громадськості), в Білостоці 25 червня 2007 року (47 представників організацій та представників громадськості) і в Любліні 29 червня 2007 року (92 представники організацій та представники громадськості). Участь приймали представники всіх основних зацікавлених сторін: представники місцевих та регіональних органів влади, соціальні та економічні партнери, культурні установи, неурядові організації, освітні заклади тощо. Із звітом SEA можна було ознайомитись на веб-сторінці Міністерства Регіонального Розвитку, та само були розміщені проект Програми та відповідні записами про громадські консультації. Консультації проходили від 4 до 24 липня 2007 року.
Консультації широкої громадськості в Білорусі та Україні	В Україні проект Програми та Звіт SEA (англійською мовою) можна було знайти на вебсторінці Міністерства Економіки. Нетехнічний короткий огляд Звіту SEA по довкіллю, інформація про пріоритети та заходи і відповідні записи про консультації громадськості українською мовою також були розміщені на вебсторінці. Консультації проходили від 24 жовтня до 28 листопада 2007 року. В Білорусі документи надавались на вимогу і були розміщені на вебсторінці неурядової екологічної організації «Зелена Білорусь». Консультації проходили від 9 листопада 2007 року із прийняттям коментарів на протязі до одного тижня після громадських слухань. Контакти з відповідними організаціями в Україні та Білорусі відбувались на пряму, вони були поінформовані про проведення консультацій та запрошені на громадські слухання. Документи рідною мовою також надсилалися всім, хто був запрошений на громадські слухання. На громадських слуханнях висловлювались коментарі, з якими також можна було ознайомитись в письмовій формі. Громадські слухання відбулись: у Львові 6 листопада 2007 року (28 представників організацій і представників громадськості) і в Мінську 20 грудня 2007 року (23 представники організацій та представників громадськості). Участь приймали представники всіх основних зацікавлених сторін. На громадських слуханнях в Україні та Білорусі також були присутні представники відповідних місцевих органів влади. У Білорусі в громадських слуханнях також прийняв участь представник Міністерства природних ресурсів та захисту довкілля

Основні розглянуті питання та врахування результатів консультацій

Стратегічна Оцінка стану Довкілля була інтерактивним процесом, під час якого рекомендації, включені до звіту, а також пропозиції, отримані в результаті консультацій, були враховані в проекті Програми.

Під час громадських слухань учасники з Польщі, Білорусі та України мали змогу висловлювати свої судження щодо проекту Програми та Звіту SEA. Консультації по цих двох документах також проводились між відповідними органами охорони довкілля. Отримані висновки та зауваження Міністерства РП з питань Довкілля щодо змісту та структури Звіту SEA по довкіллю були враховані в наступних редакціях документа.

Всі отримані висловлені думки були розглянуті та оцінені з огляду на їхню значимість. Ті з них, які були визнані важливими, були включені до проекту програмного документа, якщо їх там не було.

- **Враховання зауважень Міністра навколишнього середовища РП та Головного санітарного інспектора**

На етапі погодження обсягу Прогнозу Головний санітарний інспектор РП звернув увагу, щоб в Прогнозі врахувати положення Закону про охорону навколишнього середовища, який говорить, що вплив на середовище розуміється як вплив на здоров'я людей. Міністр навколишнього середовища підкреслив, що обсяг Прогнозу повинен бути згідним зі ст.41 п.2 та 2а Закону про охорону навколишнього середовища, а також звернути увагу на кілька аспектів, а саме на стан довкілля територій, де прогнозований вплив на середовище є значним, існуючі проблеми охорони довкілля, важливі з точки зору Програми, що розробляється, зони мережі NATURA 2000. Зазначені зауваження було враховано в документі, який був надісланий на консультацію до органів, що внесли такі зауваження.

На етапі консультації документа Прогнозу та програмного документа Головний санітарний лікар не вніс зауважень. Більшість зауважень Міністра навколишнього середовища РП стосувалася самого Прогнозу та інформації, яких немає в Програмі або які слід упорядкувати. До Прогнозу внесено зміни та доповнення згідно зауважень Міністра навколишнього середовища, зокрема:

- доповнено записи щодо вихідного стану довкілля, аналізу цілей Програми та загальних цілей охорони довкілля, за господарювання відходів, поверхні територій спеціальної охорони та спеціальних територій охорони, впливу програми на природу та зону NATURA 2000, а також поточних проблем середовища, істотних з точки зору Програми;
- доповнено список зон NATURA 2000 на території Програми відповідно з списком, надісланим Міністерством навколишнього середовища;
- перероблено Резюме Стратегічної Оцінки нетехнічною мовою (розширено та акцентовано методологічні аспекти, зосереджено увагу на питаннях зменшення негативних наслідків і оцінки);
- виправлено термінологічні неточності (зокрема, назву Директиви, статей Законів, відомі польські аббревіатури OSO та SOO було використано замість OSOP і SOOS);
- поправлено або вилучено записи, що викликали сумніви, зокрема, наприклад, положення щодо територій NATURA 2000, принципів тривалого розвитку заходів щодо зменшення негативних наслідків.

Щодо питання можливого транскордонного впливу на довкілля слід зауважити, що бюджет Програми швидше за все виключає можливість заходів такого значного впливу. Крім того, всі заходи будуть затверджуватися СМК, в якому приймають участь представники сусідніх країн, що виключить можливість випадків негативних наслідків для країн потенційного впливу. Очікується, що експерти з питань екології будуть брати участь в роботі СМК.

- **Враховання зауважень під час громадських слухань**

Питання, які піднімалися під час консультацій, головним чином стосувались стадії виконання Програми.

Найчастіше висловлювались рекомендації про те, що результати аналізу проблем довкілля повинні враховуватись в процесі відбору проектів і що потрібно підготувати окремі оцінки впливу на довкілля та провести громадські консультації для певних видів проектів, зокрема, проектів, що стосуються інфраструктури.

До критеріїв відбору проектів, визначених в проекті Програми, додали вимогу, що стосується потенційного впливу проекту на довкілля. Відповідно до цієї вимоги проекти, що мають серйозний негативний вплив на довкілля (за визначенням ЕІА), не можуть отримати грант за Програмою, а потенційний позитивний вплив проекту на довкілля буде врахований у процесі оцінки. Ця вимога також допомагатиме враховувати екологічно збалансований розвиток туристичного потенціалу в регіонах, що теж було одним з питань, що піднімались.

Також висловлювалася думка про те, що Програма не повинна підтримувати діяльність, пов'язану із передачею відходів та старих технологій із ЄС в Україну. Такий вид проектів буде неможливим з огляду на принципи Програми.

Була прийнята пропозиція вдосконалити версію заходу 2.2 і вона була доповнена “запобіганням та усуненням незаконної торгівлі рідкісними видами, які перебувають під загрозою зникнення”.

Багато зауважень стосувалось підтримки екологічних проектів, зокрема проектів, що ведуть до підвищення екологічної свідомості, вдосконалення захисту довкілля, захисту біологічної варіативності, зменшення тиску на чутливі екологічні регіони, сприяння збереженню енергії та відновлювальної енергії, запобігання радіоактивному забрудненню, зменшення деградації ґрунту, ефективного управління відходами, та відновлення шляхів природної міграції через кордон. Такі типи проектів будуть підтримуватись Програмою і для цього передбачений спеціальний захід, Захід 2.1 – Захист природного середовища на прикордонних територіях. Деякі з цих ініціатив також можуть бути розроблені у вигляді проектів за іншими заходами Програми, наприклад, Захід 3.2 – Ініціативи місцевих громад. Окрім цього, як зазначалося вище, потенційний позитивний вплив проекту на довкілля буде врахований в процесі оцінки проекту.

Також були пропозиції включити екологічні аспекти до індикаторів Програми та моніторингової системи. Це питання розглядається нижче.

Врахування в Програмі рекомендацій та зауважень до звіту про стан довкілля

Згідно зі Звітом SEA щодо довкілля очікується, що всі дії в рамках Програми, сприятимуть сталому економічному та соціальному розвитку Території Програми. Необхідно додати, що ці дії сприятимуть також сталому розвитку довкілля. У рамках Програми принципи сталого розвитку (під якими розуміється врахування екологічних аспектів) будуть розглядатись комплексно.

В звіті SEA було запропоновано ряд рекомендацій щодо пом'якшуючих заходів, моніторингу та оцінки. Запропоновані пом'якшуючі заходи стосуються пунктів перетину кордону, управління відходами, управління водами та стічними водами, впровадження альтернативних джерел енергії на підприємствах. Звіт також містив рекомендацію, що проекти повинні при необхідності підлягати оцінці впливу на довкілля, Програма повинна знайти спосіб забезпечення проведення консультацій між партнерами Програми з питань прикордонного інвестування, яке може мати значний вплив на довкілля, і що потрібно оцінювати вплив Програми на довкілля. Також

рекомендувалось, щоб широка громадськість залучалась до процесу прийняття рішень в питаннях виділення коштів на окремі завдання.

Ці питання розглядалися і будуть враховані при оцінюванні проектів. Як зазначалось вище, критерії оцінювання проектів, визначені в проекті Програми, були доповнені вимогами щодо екологічної стабільності проектів. Позиція ЕІА щодо проектів, які матимуть значний вплив на довкілля, також допомагатиме зменшити негативний вплив на довкілля.

У звіті зазначено, що вдосконалення транскордонного співробітництва у сфері захисту довкілля є необхідним. Також очікується, що виконання Програми покращить послуги із захисту довкілля та посилить адміністративні органи, відповідальні за впровадження принципів сталого розвитку.

3. Причини вибору прийнятої Програми з-поміж інших доцільних альтернатив

При розробці Програми розглядалися альтернативні варіанти. Однак, як зазначалось вище, остаточна Програма відображає соціо-економічний аналіз, який підкреслює необхідність захисту та покращення природного середовища і пріоритети, які визначено партнерами по Програмі з усіх трьох країн.

Очікується, що виконання Програми позитивно впливатиме на довкілля. Фактично, альтернативний варіант, що полягає у неприйнятті Програми, знизив би вірогідність покращення як стану довкілля в регіоні, так і якості життя його мешканців. Будь-який можливий негативний вплив контролюватиметься за допомогою моніторингу та реалізації Оцінок Впливу на Довкілля для проектів, де це є необхідним.

Опис заходів моніторингу (вкл.. інформацію про методи та періодичність перевірки реалізації положень Програми)

Моніторинг впливу виконання програми на навколишнє середовище безпосередньо пов'язаний із системою моніторингу Програми в цілому і стосується тих видів діяльності, які передбачені в рамках Програми.

Інформація про методи та строки проведення аналізу реалізації положень Програми описано у підрозділі 2.3 Програми – Моніторинг, контроль та аудит, а також підрозділі 1.2 Спільний Орган Управління. Відповідно цим положенням, а також вимогам *Постанови Комісії (ЄК) № 951/2007 від 9 серпня 2007 року про порядок виконання програм транскордонного співробітництва, які фінансуються згідно з Постановою (ЄК) № 1638/2006 Європейського Парламенту та Ради про загальні положення з розробки Європейського Інструменту Сусідства та Партнерства.*

СОУ щороку складає звіт з реалізації Програми, що міститиме операційну та фінансову частини. Згідно записів Програми, що були прийняті внаслідок консультацій та громадських слухань, такий звіт також висвітлюватиме екологічні питання.

Моніторинг Програми включає індикатори, які показують, який внесок робить Програма у вирішення наскрізних європейських проблем, SEA та цілі Стратегічного Документа. Щодо екологічних аспектів було запропоновано оцінювати сталий розвиток на основі кількості проектів, що позитивно впливають на довкілля та сталий розвиток.

Нижче наведена схема моніторингу довкілля на рівні Програми.

Пріоритет	Індикатор ресурсів	Індикатор віддачі	Індикатор результату
2.Покращення якості життя	35% Загального бюджету Програми	Кількість проектів, націлених на вдосконалення захисту природного середовища в прикордонних регіонах	· Додаткова частка населення, що користується покращеною інфраструктурою захисту довкілля · Додаткова частка населення, залучена до кампаній підвищення рівня екологічної свідомості · Кількість інструментів/методів/модельних рішень розроблених/перевірених для захисту довкілля · Кількість спільних дій/ініціатив з планування

У звіті SEA була висловлена рекомендація, щоб певні індикатори були включені до Програми, для урахування аспектів захисту довкілля. До індикаторів, запропонованих у Звіті, віднесли роль домогосподарств у продукуванні стічних вод, муніципальних відходів, необхідне відновлення земель, кількість агро- та еко- туристичних господарств та місцевих екологічних організацій, транспортний рух через пункти перетину кордону та інші ознаки.

Питання моніторингу стану довкілля в ході Програми ПБУ є особливо важливим в цьому регіоні, але, як зазначено в Звіті SEA з питань довкілля, масштаб Програми не дає можливості впровадити окрему систему дослідження і моніторингу та систему заходів.

Однак, як зазначалось вище, критерії відбору проектів включатимуть вимогу, щоб проекти, що містять заочний потенційний негативний вплив на довкілля (за визначенням EIA) не будуть фінансуватись. Проектам, яким необхідно вводити заходи для пом'якшення негативного впливу на довкілля (згідно з EIA), потрібно буде провести моніторинг виконання цих заходів.

Заходи з оцінки

Згідно зі Звітом SEA проект Програми передбачає процедуру оцінювання ходу виконання і надає відповідні рекомендації для вдосконалення як самої Програми, так і програмної діяльності. У звіті пропонується необхідність, з точки зору екології, впровадження додаткових критеріїв в процедурах оцінки.

У Польщі затверджені стратегічні документи повинні оцінюватись кожні два роки, а перевірятись і доповнюватись кожні чотири роки. В Оцінці Програми будуть враховані результати аналізу проблем довкілля. Окрім того, ЄС проводитиме проміжну оцінку Програми у 2009 році.

ДОДАТОК 3. ВИБРАНІ ДАНІ: СУБРЕГІОНИ У 2005 РОЦІ

Регіон		Площа території (кв.км)	Чисельність населення	Густина населення (чол./кв.км)	Можливість розміщення на протязі року (к-ть ліжкомісць)
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	7,512	1,158,156	154	6,250
	Кросненсько-Перемишський субрегіон	10,332	940,107	91	10,966
	Остролецько-Седлецький субрегіон	12,090	753,598	62	2,756
	Бяло-Підляський субрегіон	5,977	311,600	52	5,483
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	9,290	660,427	71	5,908
	Люблінський субрегіон	9,847	1,213,129	123	8,115
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	14,871	892,000	60	10,451
	Ломжинський субрегіон	5,316	310,400	58	2,130
Україна	Львівська область	21,831	2,577,129	118	8,701
	Волинська область	20,143	1,040,429	52	907
	Закарпатська область	12,800	1,245,500	97	2,005
	Рівненська область	20,058	1,155,419	58	3,600
	Тернопільська область	13,823	1,112,126	80	3,082
	Івано-Франківська область	13,900	1,393,600	100	12,500
Білорусь	Брестська область	32,800	1,445,600	44	3,193
	Гомельська область	40,400	1,485,100	37	7,500
	Гродненська область	25,100	1,123,500	45	7,314
	Мінськ	40,200	1,780,700	81	16,100
	Мінська область		1,474,100		

Регіон		Населення допродуктивного віку (вік 0-14)* (%)	Населення продуктивного віку (вік 15-64)* (%)	Населення пост-продуктивного віку (вік понад 65)* (%)	Природне зростання/зменшення (осіб)	Зростання/зменшення міграції (осіб)	Загальне зростання/зменшення (осіб)
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	18.0	69.4	12.6	1,706	-898	808
	Кросненсько-Перемишльський субрегіон	18.2	68.5	13.3	530	-1,487	-957
	Остролецько-Седлецький субрегіон	18.7	67.4	13.9	367	-1,962	-1,595
	Бяло-Підляський субрегіон	18.4	67.5	14.2	-140	-1,189	-1,329
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	17.1	67.9	15.0	-1,325	-1,995	-3,320
	Люблінський субрегіон	16.5	69.6	13.9	-371	-1,717	-2,088
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	18.4	67.0	14.6	-1,050	-751	-1,801
	Ломжинський субрегіон	21.0	65.5	13.5	14	-904	-890
Україна	Львівська область	16.5	68.8	14.7	-9,189	-1,723	-10,219
	Волинська область	18.7	66.7	14.6	-3,256	-1,092	-4,348
	Закарпатська область	21.0	60.8	18.2	-706	-2,333	-3,039
	Рівненська область	19.5	67.0	13.5	-1,938	-2,278	-4,216
	Тернопільська область	16.7	66.6	16.7	-5,767	-1,680	-7,447
	Івано-Франківська область	19.8	58.7	21.5	-3,039	-1,167	-4,206
Білорусь	Брестська область	18.6	60.1	21.3	-5,472	-3,575	-9,047
	Гомельська область	17.3	61.3	21.4	-8,245	-1,669	-9,914
	Гродненська область	17.4	59.8	22.8	-8,029	-3,488	-11,517
	Мінськ	14.5	67.9	17.6	-395	16,249	15,854
	Мінська область	16.7	60.7	22.6	-10,815	1,574	-9,241

* для Білорусі: до працездатного віку (вік 0-15); працездатного віку (вік 16-60 - чоловіки; 16-55 - жінки); пост-працездатного віку (понад 60 - чоловіки; 55 - жінки)

Реґіон		Валовий внутрішній продукт на душу населення (поточні ціни в Євро)	Рівень безробіття:			Безробітні понад 180 днів (%)
			Всього (%)	чоловіки (%)	жінки (%)	
UE-25		21,741	8.5	51	49	45.5
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субреґіон	4,283	16.6	47	53	54.4
	Кросненсько-Перемишльський субреґіон	3,338	21.0	49	51	56.2
	Остролецько-Седлецький субреґіон	3,550	20.4	50	50	58.7
	Бяло-Підляський субреґіон	3,404	18.5	52	48	58.3
	Хелмсько-Замосцинський субреґіон	3,361	18.4	50	50	54.4
	Люблінський субреґіон	4,306	15.9	49	51	53.9
	Білостоцько-Сувальський субреґіон	4,137	15.1	50	50	47.8
	Ломжинський субреґіон	3,409	18.9	50	50	55.5
Україна	Львівська область	816	8.8	41	59	44.7
	Волинська область	750	8.9	41	59	52.6
	Закарпатська область	625	7.0	33	67	14.6
	Рівненська область	667	9.7	45	55	43.6
	Тернопільська область	517	9.1	49	52	36.6
	Івано-Франківська область	782	8.8	55	45	64.2
Білорусь	Брестська область	2,490	1.8	30	70	Немає даних
	Гомельська область		1.7	30	70	Немає даних
	Гродненська область		1.6	26	74	Немає даних
	Мінськ		0.8	32	68	Немає даних
	Мінська область		1.5	33	67	Немає даних

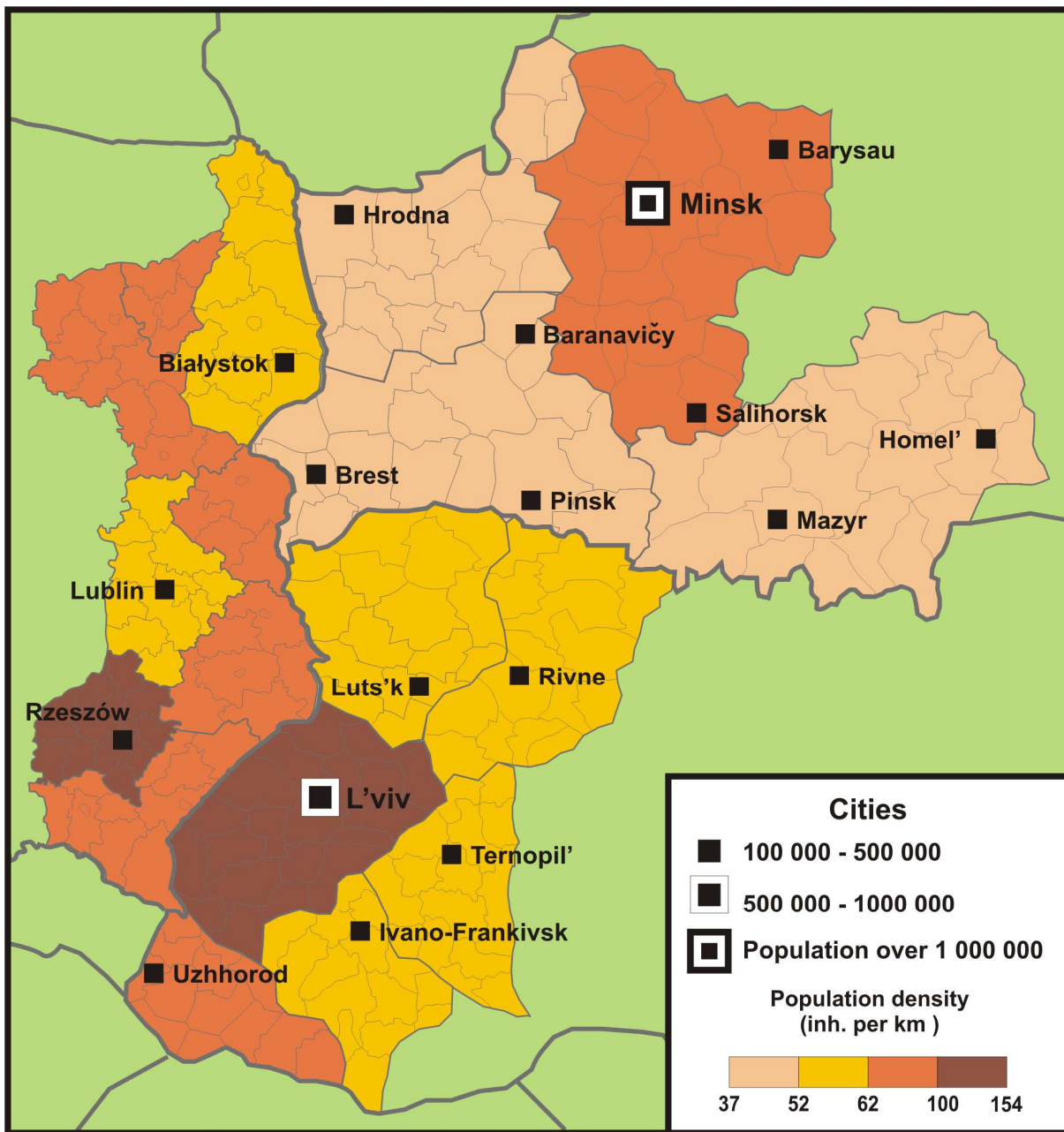
Регіон		Частка зайнятості:		
		Виробництво (%)	Сільське господарство (%)	Сфера послуг (%)
UE-25		27.5	4.9	67.6
Польща	Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	31.8	26.6	41.6
	Кросненсько-Перемишльський субрегіон	25.1	33.9	41.0
	Остролецько-Седлецький субрегіон	16.5	51.6	31.9
	Бяло-Підляський субрегіон	14.3	50.5	35.2
	Хелмсько-Замосцинський субрегіон	14.0	55.2	30.7
	Люблінський субрегіон	20.1	38.4	41.5
	Білостоцько-Сувальський субрегіон	19.4	37.6	43.0
	Ломжинський субрегіон	14.1	56.9	29.0
Україна	Львівська область	17.1	20.0	62.9
	Волинська область	12.5	28.6	58.9
	Закарпатська область	24.5	55.9	19.6
	Рівненська область	20.3	20.6	59.1
	Тернопільська область	18.4	13.7	67.9
	Івано-Франківська область	20.8	30.5	48.7
Білорусь	Брестська область	24.7	15.2	60.1
	Гомельська область	27.3	10.6	62.1
	Гродненська область	25.3	16.4	58.3
	Мінськ	27.1	0.0	72.9
	Мінська область	28.7	16.2	55.1

Регіон	Системи водопостачання		Каналізаційні системи		Обробка стічних вод			Викиди парникового газу в 2005 році (1 000 тон. Еквівалент CO2)	Накопичені комунальні відходи (кг на душу населення)	Кількість малих і середніх підприємств
	В км	на 100 км ²	В км	на 100 км ²	комунальні підприємства	Промислові підприємства	Оброблені стічні води (% загальної кількості стічних вод)			
Жешувсько-Тарнобжезький субрегіон	7,619.1	101.4	4,111.3	54.7	85	60	93,1	2 871	914,7	80 076
Кросненсько-Перемишльський субрегіон	4,594	44.5	3,906.3	37.8	115	26	92,1	622	185,2	58 744
Остролецько-Седлецький субрегіон	4,288.4	35.5	482.4	4.0	60	24	94.2	3,365	147	53,794
Бяло-Підляський субрегіон	3,161	52.9	653.0	10.9	45	14	95.2	2,050	139	17,776
Хелмсько-Замосцинський субрегіон	5,067.1	54.5	907.4	9.8	104	31	95.7	1,968	118	41,573
Люблінський субрегіон	8,923.5	90.6	1,622.7	16.5	74	38	95.0	3,071	169	90,129
Білостоцько-Сувальський субрегіон	7,738.2	52.0	1,509.6	10.2	79	13	100.0	8,613	532	91,633
Ломжинський субрегіон	2,882.0	54.2	368.8	6.9	27	15	100.0	3,873	206	
Львівська область	4,728.5	21.7	2,176.3	10.0	65	22	96.1	3,687	123	6,679
Волинська область	2,602.0	13.0	788.1	3.9	64	16	98.3	330	13.1	5,406
Закарпатська область	1,215.0	6.2	512.6	2.7	17	Немає	94.9	2,123	86	8,436
Рівненська область	1,113.0	8.1	576.1	4.2	15	Немає	91.7	252	Немає даних	4,403
Тернопільська область	1,162.4	5.8	509.5	2.5	22	1	100.0	1,034	300	4,958
Івано-Франківська область	1,360.0	9.8	753.7	5.4	19	30	45.97	2,523	861	7,259
Брестська область	2,700.9	8.2	950.5	2.9	Немає даних	Немає даних	97.8	3,904	265.6	2,387
Гомельська область	4,651.2	11.5	1,240.4	3.1	Немає даних	Немає даних.а.	100.0	9,206	859.2	n.a.
Гродненська область	1,993.1	7.9	788.8	3.1	68	n.a.	99.2	n.a.	613.3	3,784
Мінськ	1,124.9	375.0	556.1	185.4	n.a.	n.a.	100.0	n.a.	8,603.9	n.a.
Мінська область	4,185.2	10.5	132.0	0.3	n.a.	n.a.	98.4	9,5		4,600

Реґіон:	Національність						
	поляки	білоруси	українці	румуни	росіяни	литовці	Інші
Люблінське воєводство	98.6	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.2
Підкарпатське воєводство	98.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	1.0
Підляське воєводство	93.5	3.7	0.1	0.0	0.1	0.4	1.5
Брестська область	1.8	85.0	3.8	0.0	8.7	0.0	0.7
Гомельська область	0.2	84.2	3.3	0.0	11.0	0.0	1.3
Гродненська область	24.8	62.3	1.8	0.0	10.1	0.0	1.0
Мінськ	1.0	79.3	2.4	0.0	15.7	0.0	1.6
Мінська область	1.9	86.6	1.6	0.0	9.0	0.0	0.9
Львівська область	0.7	0.2	94.8	0.0	3.6	0.0	0.7
Волинська область	0.1	0.3	96.9	0.0	2.4	0.0	0.3
Закарпатська область	0.0	0.0	80.5	2.6	2.5	0.0	14.4
Рівненська область	0.2	1.0	96.0	0.0	2.6	0.0	0.2
Тернопільська область	0.3	0.9	97.8	0.0	1.2	0.0	0.0
Івано-Франківська область	0.1	0.1	97.5	0.0	1.8	0.0	0.5

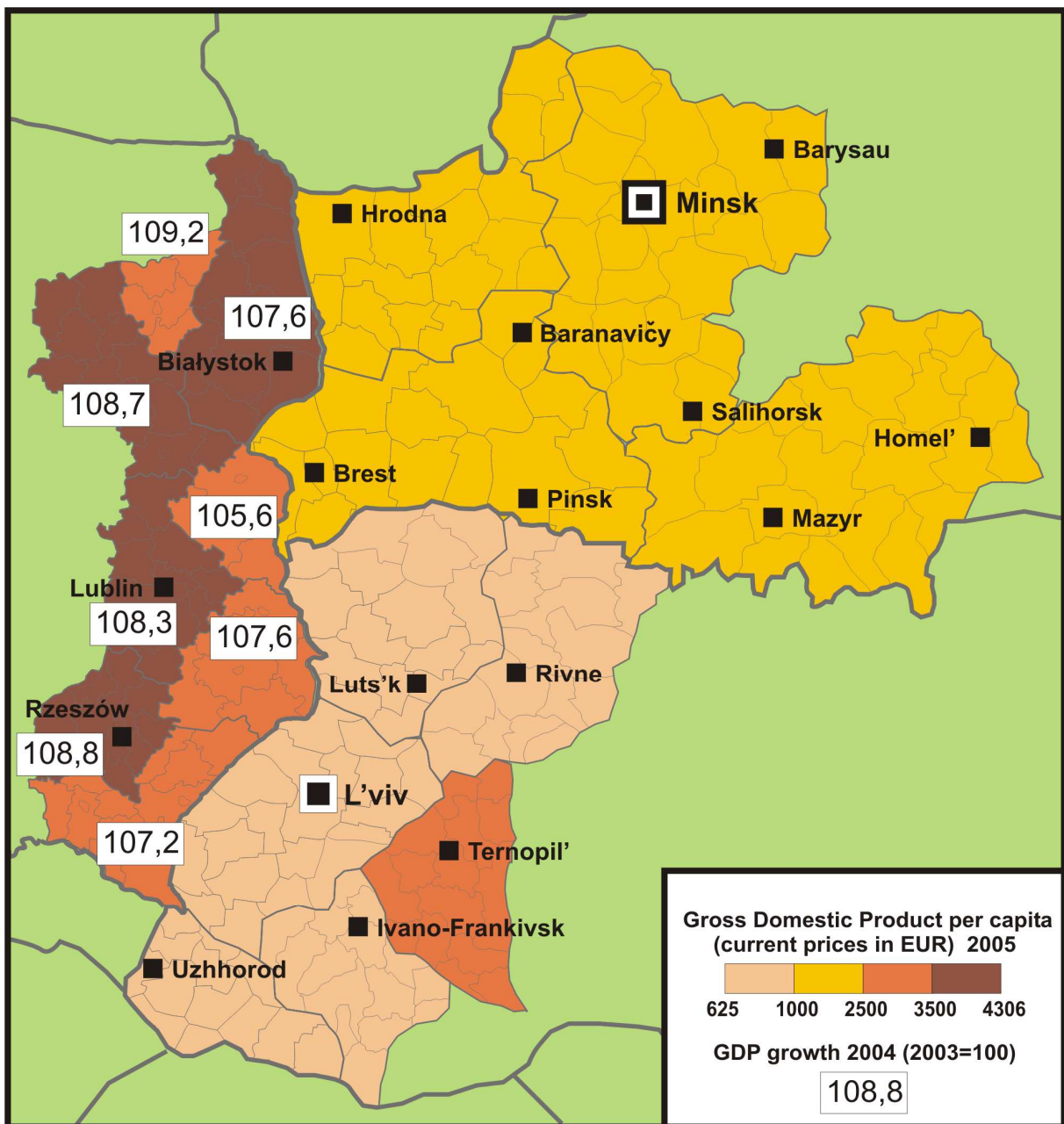
ДОДАТОК 4. КАРТИ

Густота населення (2005 рік)

Міста
Густота населення
(мешканців на км²)

Валовий Внутрішній Продукт 2005 рік. Зростання ВВП у 2004 році

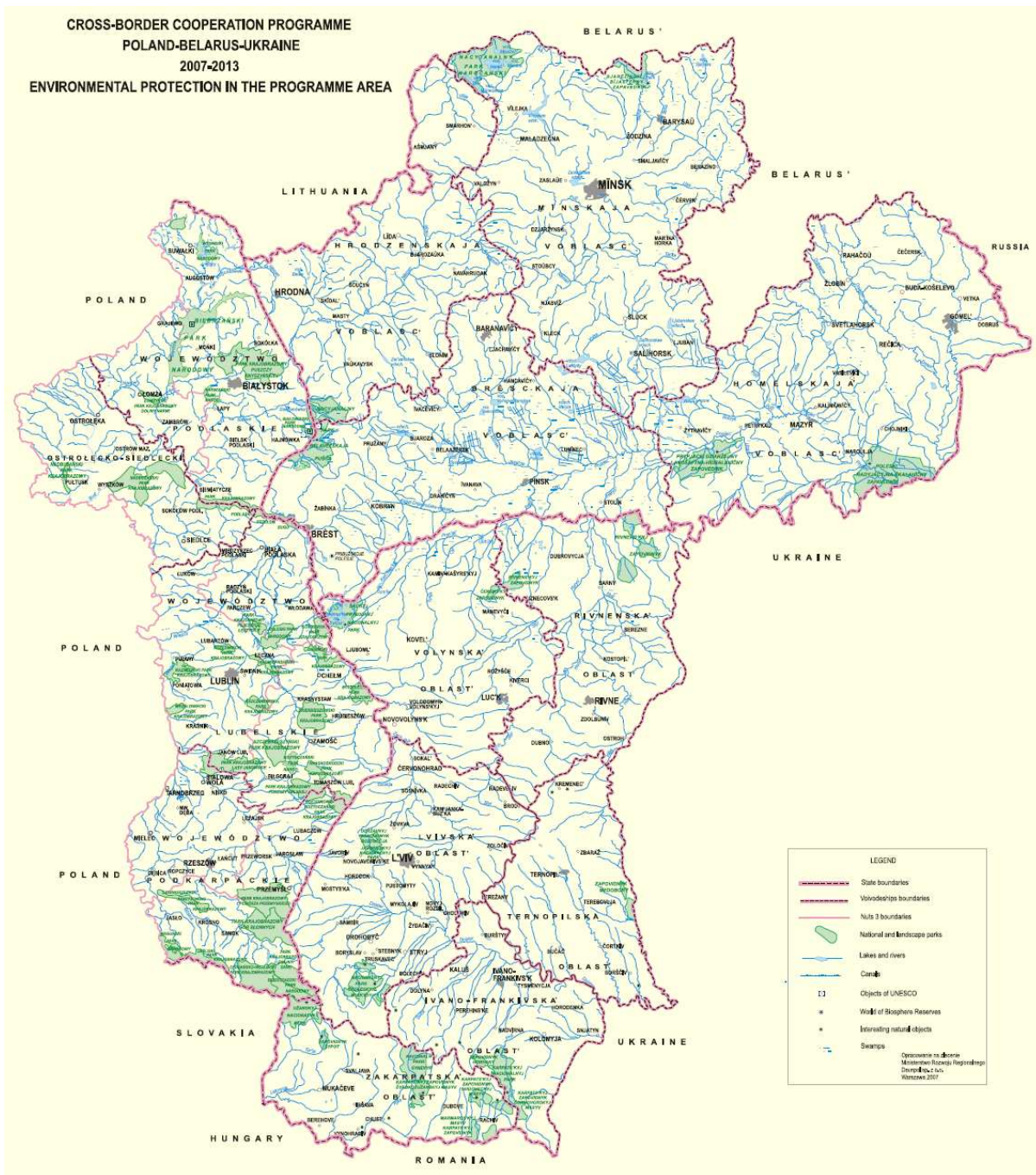

ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

(ПОТОЧНІ ЦІНИ В ЄВРО) 2005 РІК

ЗРОСТАННЯ ВВП У 2004 РОЦІ (2003=100)

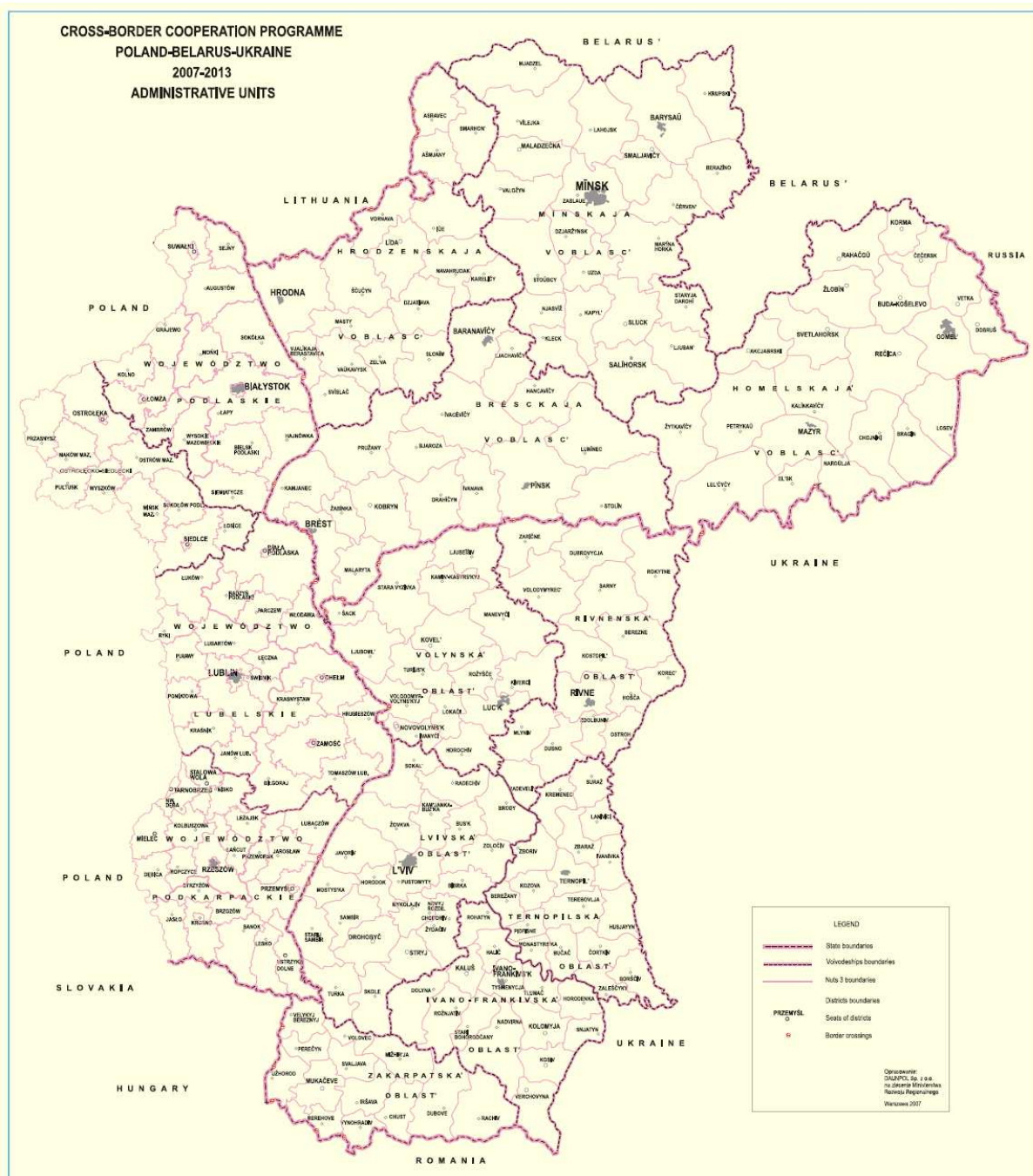
Карта зон захисту довкілля

Адміністративна карта

ПРОГРАМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА НА 2007-2013 РОКИ

Адміністративні одиниці

Карта транспортної інфраструктури

ПРОГРАМА ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА НА 2007-2013 РОКИ

Транспортна інфраструктура на Території дії Програми

